VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ TƯ

19.8.2026 (7.7 Bính Ngọ)

Số 99 (4390)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Tri ân xứng đáng nhất đối với các thế hệ đi trước là trách nhiệm và hành động

[3]

DU LỊCH DỊP QUỐC KHÁNH 2.9:

Hãy cẩn trọng với những tour du lịch tự phát

[6]

Dịp nghỉ lễ Quốc khánh 2.9 năm 2026 kéo dài 5 ngày liên tục, dự báo lượng khách sẽ tăng cao — Ảnh: VĂN CHI

KỶ NIỆM 81 NĂM CÁCH MẠNG THÁNG TÁM THÀNH CÔNG (19.8.1945 - 19.8.2026):

Mùa Thu lịch sử trong ký ức người cán bộ 80 năm tuổi Đảng

● Mùa Thu độc lập gặp lại những ngôi sao của *Sao Tháng Tám*

[7+10]

ÂM NHẠC VIỆT TRONG DÒNG CHẢY ĐƯƠNG ĐẠI:

Nhiều tác phẩm mới, vẫn thiếu tác phẩm lớn

[11]

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Ngẫm từ hai chữ "cầm ca"

● **MINH TUỆ**

Cầm ca là đàn và hát. Kiếp cầm ca là số phận của những người theo nghiệp đàn hát. Một trong những áng văn chương sớm và nổi tiếng gắn với ý niệm này là bài thơ Tỳ bà hành *của Bạch Cư Dị (772 - 846), nhà thơ nổi tiếng đời Đường, Trung Quốc. Trong đó, người ca nữ từng nổi danh một thời, khi về già gửi tâm sự của mình vào cảnh sông nước vắng lặng:*

Bến Tầm Dương canh khuya đưa khách/
Quạnh hơi thu lau lách đìu hiu.

Chừng như từ Bạch Cư Dị, ý niệm về "kiếp cầm ca" được nhiều người đời sau mượn lại để sáng tác. Kiếp là số phận.

(Xem tiếp trang 2)

XUNG QUANH ĐỀ XUẤT XÂY DỰNG HỒ SƠ "THỰC HÀNH TÍN NGƯỠNG THỜ MẪU THIÊN Y A NA" TRÌNH UNESCO:

Đâu là giá trị lớn nhất cần được bảo vệ?

[8]

BĂNG RỪNG TÌM KIẾM, QUY TẬP HÀI CỐT LIỆT SĨ TẠI VỊ XUYÊN:

Người lính già ôm di cốt đồng đội giữa hẻm sâu núi thẳm

[4]

Lan tỏa phong trào hiến đất mở đường, làm đẹp không gian làng xóm

[5]

BÁN KẾT LƯỢT VỀ ASEAN CUP 2026 VIỆT NAM - MALAYSIA:

Lợi thế lớn và lời cảnh tỉnh

[14]

Thủ tướng Lê Minh Hưng viếng nguyên Thủ tướng Quốc vụ viện Trung Quốc Chu Dung Cơ

Để bày tỏ niềm thương tiếc về việc đồng chí Chu Dung Cơ, nguyên Ủy viên Thường vụ Bộ Chính trị Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc, nguyên Thủ tướng Quốc vụ viện nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa từ trần, sáng qua 18.8, Thủ tướng Lê Minh Hưng đã dẫn đầu Đoàn đại biểu Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đến viếng và ghi sổ tang tại Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam.

Tại lễ viếng, Thủ tướng Lê Minh Hưng chuyển lời chia buồn sâu sắc của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm; Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn; Thường trực Ban Bí thư Trần Cẩm Tú và lãnh đạo Việt Nam đến Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Trung Quốc Tập Cận Bình, các đồng chí lãnh đạo Trung Quốc và gia quyến đồng chí Chu Dung Cơ. Thủ tướng Lê Minh Hưng khẳng định Đảng, Nhà nước và nhân dân Việt Nam trân trọng những tâm huyết, tình cảm và đóng góp quan trọng của đồng chí Chu Dung Cơ đối với quan hệ hai Đảng, hai nước và nhân dân hai nước Việt Nam - Trung Quốc.

Đại sứ Trung Quốc Hà Vĩ trân trọng chuyển lời cảm ơn của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tập Cận Bình và các đồng chí lãnh đạo Trung Quốc đến Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các đồng chí lãnh đạo chủ chốt Việt Nam đã có điện và gửi vòng hoa chia buồn; chân thành cảm ơn Thủ tướng Lê Minh Hưng đã dẫn đầu Đoàn đại biểu Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đến viếng và ghi sổ tang. Đại sứ Hà Vĩ khẳng định Đảng, Nhà nước và nhân dân Trung Quốc luôn coi trọng, ưu tiên và sẵn sàng đẩy mạnh hơn nữa quan hệ hữu nghị, Đối tác hợp tác chiến lược toàn diện, Cộng đồng chia sẻ tương lai Việt Nam - Trung Quốc có ý nghĩa chiến lược; tin tưởng dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam đứng đầu là Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và sự điều hành, quản lý của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Việt Nam sẽ thực hiện thành công những mục tiêu phát triển trong kỷ nguyên mới.

Khẳng định chủ trương nhất quán luôn coi trọng và ưu tiên hàng đầu quan hệ với Trung Quốc, Thủ tướng Lê Minh Hưng nhấn mạnh sự quan tâm, đóng góp thiết thực của các thế hệ lãnh đạo hai nước đối với quan hệ Việt - Trung là nền tảng quan trọng để hai bên tiếp tục gìn giữ và phát huy, nỗ lực đưa quan hệ Việt - Trung phát triển ổn định, bền vững. Theo đó, Thủ tướng đề nghị hai bên tiếp tục phối hợp chặt chẽ, tăng cường tiếp xúc cấp cao và các cấp, thúc đẩy các lĩnh vực hợp tác thực chất theo nhận thức chung cấp cao, mang lại lợi ích thiết thực cho nhân dân hai nước. **P.V**

Thủ tướng Lê Minh Hưng chia buồn với cán bộ Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam **Ảnh: TTXVN**

Ngẫm từ...

(Tiếp theo trang 1)

Có người còn gọi là "duyên kiếp", nghĩa là những điều tự thân con người nhiều khi không thể định đoạt. Trong đời, có những người đàn hay, hát giỏi, vừa tuyệt sắc vừa tuyệt tài, từng thu hút biết bao người hâm mộ. Nhưng rồi thời xuân sắc cũng qua, người hâm mộ cũng thưa dần, chỉ còn tiếng đàn, tiếng hát với chính mình trong nỗi đơn côi.

Nguyễn Du có bài Long thành cầm giả ca *kể về một người gảy đàn ở thành Thăng Long, tiếng đàn từng khiến những người dự tiệc say mê. Hai mươi năm sau, tác giả có dịp gặp lại, người chơi đàn thuở nào đã tiều tụy đến mức gần như không còn nhận ra. "Hồng nhan bạc mệnh", "tài hoa bạc mệnh" cũng là một mạch cảm thức quen thuộc trong sáng tác của Nguyễn Du, đặc biệt ở* Truyện Kiều.

Trong xã hội phong kiến, có thời kỳ người ta lưu truyền quan niệm "xướng ca vô loại", theo đó những người chuyên nghề ca hát bị xem nhẹ trong trật tự xã hội. Con cái nhà xướng ca từng chịu nhiều thiệt thòi, có khi không được dự thi, không có đường tiến thân bằng khoa cử. Đào Duy Từ ở Đàng Ngoài, về sau trở thành một nhân vật xuất sắc giúp các chúa Nguyễn ở Đàng Trong, thường được nhắc đến như một trường hợp điển hình. Nhưng đó là thái độ của xã hội và người cầm quyền đối với nghề xướng ca, còn ý niệm về "kiếp cầm ca" dường như mang một sắc thái khác: Nỗi cảm thương trước sự mong manh của tài sắc và kiếp người.

Ở miền Nam trước năm 1975 có bản nhạc mang tên Kiếp cầm ca, *bắt đầu bằng nỗi băn khoăn về duyên phận. Khi bài hát được soạn theo thể tân cổ giao duyên, ý niệm của người xưa về "kiếp cầm ca" tiếp tục được phát triển qua hình ảnh người nghệ sĩ sân khấu.*

Thực ra, "kiếp cầm ca" cũng là kiếp người nói chung. Ai rồi cũng phải đi qua tuổi trẻ, tuổi già, thịnh suy, được mất. Nhưng bởi thanh và sắc của người cầm ca thường được xem như những biểu tượng đẹp đẽ, tinh hoa trong đời, nên khi chúng phai tàn, người ta càng dễ tiếc nuối. Chính vì thế, thân phận người nghệ sĩ thường được bi thương hóa, thi vị hóa và truyền tụng qua nhiều thế hệ. Đến thời nay, dường như ý niệm "kiếp cầm ca" đã nhạt đi ít nhiều, thay vào đó là sự đề cao tài năng, sắc đẹp, danh tiếng và cả sự giàu có của giới nghệ thuật biểu diễn.

Thực ra, từ thời Bạch Cư Dị viết Tỳ bà hành, *người ca nữ trong bài thơ cũng từng có một thời xuân sắc "huy hoàng", vàng bạc, gấm vóc người đời đem đến không thiếu. Vì vậy, chuyện người nghệ sĩ có của cải không phải đến thời nay mới xuất hiện. Khác biệt có lẽ nằm ở cách xã hội nhìn nhận nghề nghiệp. Xưa kia, đờn ca nhiều lúc chưa được coi như một nghề bình đẳng với những nghề khác. Người nghệ sĩ có thể được say mê trên sân khấu nhưng địa vị xã hội lại thấp. Còn ngày nay, nghệ thuật biểu diễn được nhìn nhận như một nghề danh giá, nhiều người có thu nhập rất cao, được đông đảo công chúng ngưỡng mộ.*

Khi có danh tiếng, tiền bạc và sự tung hô, con người đôi khi dễ tự huyễn hoặc mình, từ đó có những cách ứng xử khiến xã hội thấy phản cảm. Nếu người nghệ sĩ xưa từng tự ti về thân phận thì người nghệ sĩ hôm nay lại có thể đứng trước nguy cơ tự tôn quá mức.

Suy cho cùng, tự ti hay tự tôn quá đáng đều có thể dẫn đến những điều không hay. Có lẽ, câu chuyện về "kiếp cầm ca" vẫn còn ý nghĩa ở chỗ nhắc con người nhớ rằng tài năng, sắc đẹp, tiền bạc hay danh tiếng rồi cũng chịu sự thử thách của thời gian. Điều đáng quý sau cùng vẫn là cách mỗi người sống với nghề, với người khác và với chính mình. ■

Bổ sung dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa vào Chương trình lập pháp năm 2026

Chính phủ vừa có Nghị quyết số 237/NQ-CP về việc bổ sung dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa vào Chương trình lập pháp năm 2026 của Quốc hội. Theo đó, thống nhất trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội về việc bổ sung dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa vào Chương trình lập pháp năm 2026 của Quốc hội khóa XVI và soạn thảo theo trình tự, thủ tục rút gọn như đề nghị của Bộ VHTTDL. Bộ VHTTDL chịu trách nhiệm về nội dung, số liệu báo cáo, đề xuất, bảo đảm đúng quy định của pháp luật.

Nghị quyết giao Bộ trưởng Bộ VHTTDL thừa ủy quyền của Thủ tướng Chính phủ, thay mặt Chính phủ ký Tờ trình gửi Ủy ban Thường vụ Quốc hội bổ sung dự án Luật Phát triển công nghiệp văn hóa theo đúng quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật và văn bản liên quan; chủ động báo cáo, giải trình với Ủy ban Thường vụ Quốc hội và các cơ quan của Quốc hội theo quy định.

L.SƠN

"Ký ức những năm tháng không quên"

Hướng đến kỷ niệm 81 năm Quốc khánh 2.9, từ ngày 25.8 đến 8.9, Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam sẽ giới thiệu tới công chúng yêu nghệ thuật triển lãm "Ký ức những năm tháng không quên". Triển lãm lựa chọn giới thiệu tới công chúng hơn 50 tác phẩm thuộc nhiều thể loại và chất liệu khác nhau như sơn dầu, sơn mài, lụa, bột màu, chì… với các loại hình hội họa, đồ họa, điêu khắc về chủ đề xây dựng đất nước, đưa công chúng trở về với ký ức của công cuộc kiến thiết quê hương những thập niên 1950 - 1980 của dân tộc.

Nhiều nghệ sĩ đi khắp các nẻo đường Tổ quốc, từ những nhà máy, xí nghiệp đến công trường, nông trường,… từ miền xuôi đến miền núi, họ đã khắc họa những hình ảnh, sinh động tinh thần và không khí lao động sản xuất của các tầng lớp nhân dân. Ở mảng đề tài lao động sản xuất xây dựng đất nước chủ đề nông nghiệp, nông thôn, các họa sĩ đã thể hiện chân thực qua các tác phẩm như: *Cấy* (họa sĩ Nguyễn Văn Bình), *Tát nước chống hạn* (Nguyễn Tư Nghiêm), *Trên đồng cỏ nông trường Đồng Giao* (họa sĩ Tạ Thúc Bình), *Đóng thuyền* (họa sĩ Hoàng Kiệt), *Gieo mạ - Gặt mùa* (họa sĩ, nhà điêu khắc Huỳnh Phương Đông)…

"Ký ức những năm tháng không quên" là hành trình trở về quá khứ, tôn vinh tinh thần lao động sản xuất, ý chí kiên cường và nhân cách cao đẹp của con người Việt Nam. Triển lãm không chỉ khẳng định những thành quả của sự nghiệp khôi phục kinh tế, kiến thiết đất nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội, mà còn khơi dậy lòng tự hào, tự tôn dân tộc và khát vọng vươn lên mạnh mẽ của thế hệ hôm nay.

V.D

TP.HCM xử phạt doanh nghiệp thực hiện hành vi quảng cáo "chui"

Liên quan đến hoạt động quảng cáo "chui" trên địa bàn TP.HCM (*Văn Hóa* đã có bài phản ánh), chính quyền nhiều địa phương đã vào cuộc kiểm tra và ban hành quyết định xử phạt vi phạm hành chính đối với doanh nghiệp thực hiện hành vi sai phạm.

Cụ thể, đối với bảng quảng cáo ốp tường sai quy định tại tòa nhà Bảo Minh Tower, số 217 đường Nam Kỳ Khởi Nghĩa (phường Xuân Hòa), UBND phường Xuân Hòa đã ban hành quyết định xử phạt vi phạm hành chính, xử phạt Công ty TNHH Xuất nhập khẩu và Quảng cáo Trứng Vàng (TP.HCM) số tiền 25 triệu đồng và buộc tháo dỡ nội dung quảng cáo "chui".

Trước đó, ngày 31.7, kiểm tra tại địa chỉ nói trên, lực lượng chức năng phường Xuân Hòa ghi nhận Công ty TNHH Xuất nhập khẩu và Quảng cáo Trứng Vàng có bảng quảng cáo với nội dung "Ultherapy Prime Nâng cơ - Căng da không phẫu thuật công nghệ của Hoa Kỳ, AH - www.ultherapyvietnam.vn, 0939033066" không gửi hồ sơ thông báo sản phẩm quảng cáo đến cơ quan nhà nước có thẩm quyền theo quy định; địa chỉ vi phạm tại số 217 Nam Kỳ Khởi Nghĩa, phường Xuân Hòa, TP.HCM.

Quyết định xử phạt vi phạm hành chính của UBND phường Xuân Hòa nêu rõ, nếu quá thời hạn 10 ngày mà Công ty TNHH Xuất nhập khẩu và Quảng cáo Trứng Vàng không tự nguyện chấp hành quyết định xử phạt vi phạm hành chính thì sẽ bị cưỡng chế theo quy định của pháp luật.

HOÀNG HẢI

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Tri ân xứng đáng nhất đối với các thế hệ đi trước là trách nhiệm và hành động

Nhân dịp kỷ niệm 81 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh 2.9, sáng qua 18.8 tại Hà Nội, Bộ Chính trị, Ban Bí thư tổ chức Hội nghị gặp mặt các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư các thời kỳ, Ủy viên Trung ương Đảng khóa XIII không tái cử khóa XIV và trao tặng Huân chương, trao tặng Huy hiệu Đảng. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dự và phát biểu tại Hội nghị.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm trao Huân chương Hồ Chí Minh tặng nguyên Ủy viên Bộ Chính trị, nguyên Chủ tịch nước Lương Cường **Ảnh: TTXVN**

Phát biểu tại Hội nghị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm bày tỏ trân trọng, biết ơn những cống hiến to lớn của các nguyên lãnh đạo Đảng, Nhà nước. Ở những cương vị và giai đoạn khác nhau, đã góp phần hoạch định đường lối, bảo vệ thành quả cách mạng, mở đường đổi mới, hội nhập, tạo dựng nền tảng cho hôm nay. Thế hệ đương nhiệm tiếp nhận không chỉ cơ đồ, tiềm lực, vị thế, mà còn cả bản lĩnh, kinh nghiệm và những công việc phải tiếp tục hoàn thành. Đó là di sản quý báu, đồng thời là lời nhắc nhở sâu sắc về danh dự và trách nhiệm kế tục của thế hệ tiếp nối.

Phải chuyển mạnh từ quyết sách sang hành động

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, nhìn lại chặng đường 81 năm, nhất là 40 năm Đổi mới, chúng ta có quyền tự hào về tầm vóc cơ đồ mà Đảng, Bác Hồ và nhân dân ta đã được tạo dựng. Từ một đất nước kiệt quệ bởi chiến tranh, bị bao vây, cấm vận, Việt Nam đã vươn lên trở thành nước đang phát triển thuộc nhóm thu nhập trung bình cao, hội nhập sâu rộng; quốc phòng, an ninh được củng cố; vị thế quốc tế ngày càng nâng cao. Những thành tựu đó là kết tinh của sự lãnh đạo của Đảng, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, trí tuệ, công sức và xương máu của nhiều thế hệ; trong đó có đóng góp rất quan trọng của các lãnh đạo, nguyên lãnh đạo Đảng, Nhà nước qua các thời kỳ. Nhận thức đúng điều đó để càng trân trọng sự kế thừa, giữ gìn đoàn kết, thống nhất và không coi thành tựu chung là công lao riêng của thế hệ nào.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nêu rõ, thời gian qua, nhất là từ cuối nhiệm kỳ 2021-2026 đến nay, đất nước chuyển động rất mạnh với khối lượng công việc lớn, nhiều vấn đề khó, mới, chưa có tiền lệ. Trong bối cảnh thế giới biến động nhanh, chúng ta vẫn giữ vững ổn định chính trị; bảo đảm sự lãnh đạo liên tục, thông suốt; giữ vững đoàn kết, thống nhất trong Đảng và đồng thuận trong nhân dân; đồng thời đổi mới tư duy, phương thức lãnh đạo của Đảng và quản trị quốc gia. Nhiệm vụ phía trước không cho phép chủ quan, do dự hay tự thỏa mãn. Thực hiện Nghị quyết Đại hội XIV, phải chuyển mạnh từ quyết sách sang hành động, từ sắp xếp tổ chức sang nâng cao chất lượng vận hành, từ quyết tâm chính trị sang kết quả mà nhân dân có thể thấy, cảm nhận và thụ hưởng.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, trước hết, phải giữ vững, tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của Đảng; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; không ngừng đổi mới phương thức lãnh đạo, nâng cao năng lực cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng. Đoàn kết, thống nhất phải dựa trên nguyên tắc, Cương lĩnh, Điều lệ Đảng, lợi ích quốc gia, dân tộc và trách nhiệm trước nhân dân. Cán bộ càng giữ cương vị cao càng phải nêu gương, giữ gìn danh dự, liêm chính, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung; không né tránh, không xuê xoa trước khuyết điểm; tiếp tục kiểm soát quyền lực, kiên quyết phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; xử lý nghiêm sai phạm, đồng thời bảo vệ cán bộ đổi mới, sáng tạo vì nước, vì dân.

Không để những ý kiến tâm huyết chỉ được ghi nhận về hình thức

Phải làm cho bộ máy sau sắp xếp thực sự tinh, gọn, mạnh, hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả. Mỗi nhiệm vụ phải rõ mục tiêu, rõ việc, rõ người, rõ trách nhiệm, rõ thời hạn, rõ nguồn lực và rõ kết quả; kiên quyết loại bỏ tư tưởng chỉ thuận cho cơ quan, cán bộ nhưng gây khó cho dân; không lấy quy trình làm nơi trú ẩn cho sự né tránh trách nhiệm; phải đổi mới mạnh mẽ mô hình phát triển đất nước, dựa ngày càng nhiều hơn vào năng suất, tri thức, khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số và chất lượng con người. Quản trị thống nhất không gian phát triển, tăng cường liên kết vùng, khơi thông mọi nguồn lực. Phát triển nhanh phải đi đôi với bền vững; tăng trưởng cao phải gắn với năng lực tự chủ, sức chống chịu, khả năng làm chủ công nghệ và vị trí của Việt Nam trong chuỗi giá trị toàn cầu.

Phải đặt nhân dân ở vị trí trung tâm, là chủ thể, mục tiêu và động lực của mọi quyết sách; mọi chủ trương phải xuất phát từ cuộc sống và lợi ích chính đáng của nhân dân; để mọi người dân đều được tham gia và thụ hưởng xứng đáng từ thành quả chung của đất nước. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước khẳng định, công tác chăm sóc người có công, tìm kiếm, quy tập, xác định danh tính hài cốt liệt sĩ phải được đẩy mạnh. Tri ân là bổn phận thường xuyên của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội; phải bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để phát triển; không để bị động, bất ngờ. Trong điều kiện mới, độc lập, tự chủ còn là tự chủ chiến lược về kinh tế, công nghệ, dữ liệu, năng lượng, lương thực, nguồn nước và nhân lực. Hội nhập càng sâu, nội lực càng phải mạnh; đối ngoại phải kiên định độc lập, tự chủ, giữ vững bản lĩnh, linh hoạt về sách lược, đặt lợi ích quốc gia, dân tộc lên trên hết, tranh thủ tối đa điều kiện quốc tế thuận lợi cho xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Về các ý kiến phát biểu tại Hội nghị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị các cơ quan chức năng tổng hợp đầy đủ, phân loại rõ để tiếp thu, xử lý; không để những ý kiến tâm huyết chỉ được ghi nhận về hình thức; điều gì đúng, đã rõ, có lợi cho nước, cho dân phải chuyển thành công việc và kết quả cụ thể. Đồng thời, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước mong muốn các đồng chí tiếp tục giữ gìn sức khỏe; bằng uy tín, kinh nghiệm và tình cảm của mình, tiếp tục đồng hành, góp tâm, góp trí cùng Đảng, Nhà nước và nhân dân; góp phần củng cố đoàn kết, trao truyền bản lĩnh, trí tuệ và văn hóa lãnh đạo cho các thế hệ cán bộ.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước khẳng định, tri ân xứng đáng nhất đối với các thế hệ đi trước là trách nhiệm và hành động của thế hệ hôm nay; trách nhiệm cao nhất đối với các thế hệ mai sau là tạo dựng nền tảng vững chắc và mở ra những điều kiện tốt đẹp hơn để tiếp tục đưa đất nước tiến lên. Với sự đoàn kết, thống nhất trong toàn Đảng; sự chung sức, đồng lòng của toàn dân, toàn quân; với trí tuệ, tâm huyết, kinh nghiệm của các thế hệ đi trước và khát vọng vươn lên, tinh thần đổi mới, sáng tạo của các thế hệ hôm nay, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước tin tưởng, đất nước ta nhất định sẽ thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XIV của Đảng, tạo nền tảng vững chắc để thực hiện mục tiêu đến năm 2045: xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững vàng đi tới tương lai.

Tại Hội nghị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã trao Huân chương Hồ Chí Minh cho năm nguyên Ủy viên Bộ Chính trị: Nguyên Chủ tịch nước Lương Cường; nguyên Thủ tướng Phạm Minh Chính; nguyên Bí thư Trung ương Đảng, nguyên Trưởng ban Nội chính Trung ương Phan Đình Trạc; nguyên Phó Thủ tướng Thường trực Nguyễn Hòa Bình; nguyên Bí thư Thành ủy TP.HCM Nguyễn Văn Nên, đã có công lao to lớn, đặc biệt xuất sắc trong sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc.

Nhân dịp này, các lãnh đạo Đảng, Nhà nước đã trao tặng Huân chương Độc lập hạng Nhất; Huân chương Độc lập hạng Nhì cho các nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, đã có thành tích đặc biệt xuất sắc trong quá trình công tác, góp phần vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc. Cũng tại Hội nghị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các lãnh đạo Đảng, Nhà nước đã trao tặng Huy hiệu 60 năm tuổi Đảng; Huy hiệu 45 năm tuổi Đảng; Huy hiệu 40 năm tuổi Đảng; Huy hiệu 35 năm tuổi Đảng cho các lãnh đạo, nguyên lãnh đạo Đảng, Nhà nước.

P.V (tổng hợp)

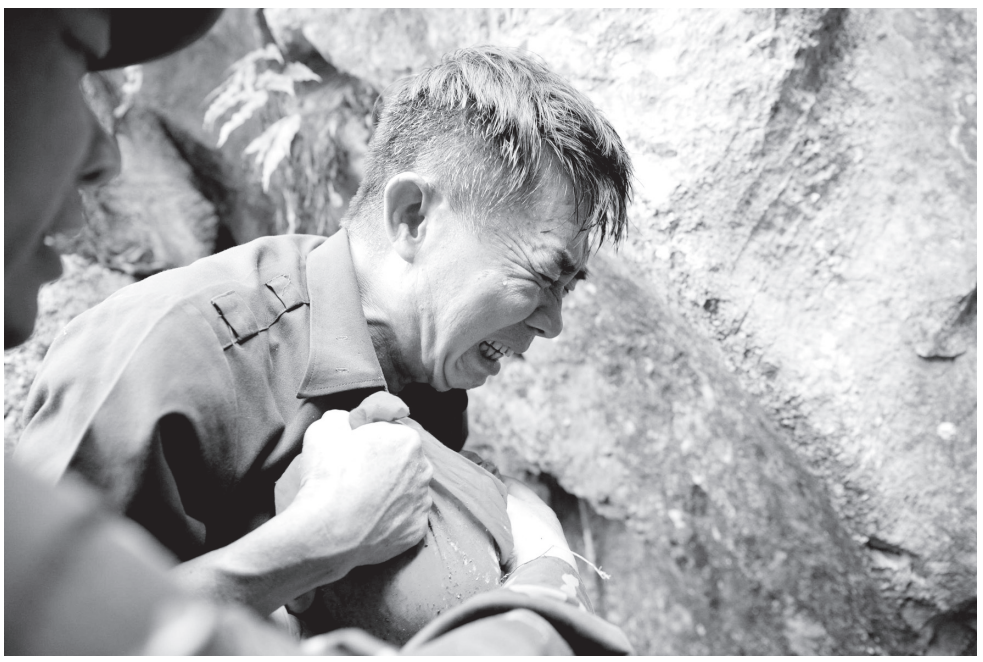
BĂNG RỪNG TÌM KIẾM, QUY TẬP HÀI CỐT LIỆT SĨ TẠI VỊ XUYÊN:

Người lính già ôm di cốt đồng đội giữa hẻm sâu núi thẳm

Bài, ảnh: HUY AN

Lần này trở lại điểm cao 685 (xã Thanh Thủy, Tuyên Quang), trong ký ức của người lính già, những trận chiến khốc liệt tại mặt trận Vị Xuyên năm xưa chưa bao giờ phai mờ trong ký ức. Với lời hứa "còn một đồng đội chưa về thì món nợ của người sống vẫn chưa thể trả xong", nhìn thấy di cốt đồng đội được tìm thấy, ông nức nở: "Đồng đội ơi! Tôi còn nợ đồng đội nhiều quá!".

Bước chân chậm rãi dựa vào cây gậy, mái tóc đã điểm bạc ở tuổi 70, người lính già năm xưa bước đi giữa núi rừng biên giới với một nỗi niềm đau đáu. Một khoảng lặng đến nghẹn lòng bao trùm không gian núi rừng khi CCB Trịnh Xuân Hùng cùng cán bộ, chiến sĩ Đội Tìm kiếm và quy tập hài cốt liệt sĩ, Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh Tuyên Quang tiếp cận điểm cao 685.

CCB Trịnh Xuân Hùng khóc nghẹn khi ôm di cốt đồng đội vào lòng

> *"Sau mỗi đợt pháo kích, địa hình lại biến dạng, công sự bị san phẳng, cửa hang bị vùi lấp, thi thể đồng đội bị sức ép hất khỏi vị trí ban đầu. Anh em hy sinh nhiều quá. Có anh em hy sinh đến mấy lần. Ngã xuống ở đây rồi pháo bắn, thi thể bị hất sang chỗ khác, sau đó pháo lại bắn tiếp..."*
>
> **(CCB TRỊNH XUÂN HÙNG)**

"Có anh em hy sinh đến mấy lần"

Giữa địa hình núi đá hiểm trở, trước tấm vải đỏ đặt trên nền đá lạnh, mọi người đều lặng đi. Bên trong tấm vải ấy là những mảnh di cốt vừa được tìm thấy trong một hang đá, sát vị trí ụ súng cũ ở sườn Đông mỏm E4. Khoảnh khắc nhìn thấy những mảnh xương thân thương của đồng đội trong tấm vải đỏ, cảm xúc nén chặt suốt 40 năm trong lòng người lính già bỗng vỡ òa. Ông Hùng nhào tới, ôm chặt lấy những di cốt vào lòng và khóc nức nở. Tiếng nấc nghẹn của người lính già làm rung động cả không gian tĩnh lặng của núi rừng. Trái tim những người có mặt tại điểm cao 685 lúc ấy như thắt lại, những dòng nước mắt cứ thế tuôn rơi.

Ông Trịnh Xuân Hùng quê ông ở xã Hoa Quân thuộc huyện Thanh Chương trước đây (Nghệ An), nguyên là Tiểu đoàn trưởng Tiểu đoàn 5, Trung đoàn 153, Sư đoàn 356; trực tiếp chỉ huy đơn vị chiến đấu và chốt giữ điểm cao 685. Tiểu đoàn của ông có 285 người trực tiếp chiến đấu tại đây, nhưng cuối cùng chỉ còn sáu người sống sót trở về. 279 cán bộ, chiến sĩ đã hy sinh hoặc chưa xác định được nơi nằm lại rải rác khắp chiến trường. Trong tâm trí ông Hùng, những trận đánh như hiện ra mồn một trước mắt. Sẩm tối ngày 17.12.1984, ông nhận lệnh chỉ huy một đội cảm tử luồn sâu đánh vào phía sau đội hình đối phương.

Người lính già băng rừng tìm đồng đội

Chiều ngày 21.12, 18 cán bộ, chiến sĩ được làm lễ truy điệu sống. Nhiệm vụ của đội là tiêu diệt lực lượng địch đang chiếm giữ bốn hang đá tự nhiên giữa cao điểm 685 và 772. Đòn đánh bất ngờ khiến đối phương bị thiệt hại, nhưng ngay sau đó, pháo đạn từ nhiều hướng trút xuống dồn dập. 18 người lính vừa chiến đấu, vừa bám từng hốc đá để giữ đội hình. Sau khi giành lại được điểm cao 685, ông Hùng trực tiếp chỉ huy tại một căn hầm ở khu vực mỏm E3. Những ngày sau đó, đạn pháo đối phương trút xuống như mưa. Đạn pháo, đạn cối liên tục dội xuống, nghiền nát đất đá thành bột trắng khiến điểm cao 685 được gọi bằng cái tên "Lò vôi thế kỷ". Có những thời điểm nguy cấp, bộ đội trên chốt gần cạn đạn, thương vong liên tục, để không mất trận địa, người lính phải yêu cầu pháo binh của ta bắn thẳng vào tọa độ mình đang chốt, chấp nhận hy sinh để ngăn đối phương tràn lên. Sau mỗi đợt pháo kích, địa hình lại biến dạng, công sự bị san phẳng, cửa hang bị vùi lấp, thi thể đồng đội bị sức ép hất khỏi vị trí ban đầu. "Anh em hy sinh nhiều quá. Có anh em hy sinh đến mấy lần. Ngã xuống ở đây rồi pháo bắn, thi thể bị hất sang chỗ khác, sau đó pháo lại bắn tiếp...", người lính già nghẹn lòng kể.

"Nhẹ tay thôi, dưới đất kia còn nhiều anh hùng liệt sĩ"

Những lời kể về các trận đánh của người CCB từ Nghệ An ra điểm cao 685 và chỉ từng vị trí phòng thủ, từng hang, hầm, công sự, giao thông hào và các điểm hy sinh của các chiến sĩ từ 40 năm trước đã mở ra những manh mối then chốt cho công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ.

Thông tin từ người chỉ huy trực tiếp chiến đấu tại cao điểm 685 đã giúp những dấu tích nằm rời rạc dưới lòng đất được kết nối lại. Với lực lượng tìm kiếm, từng chi tiết về hướng bố trí công sự, vị trí khẩu đội, tuyến giao thông hào, cửa hang, nơi đóng quân hay hướng tiến công của đối phương đều có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Thượng tá Nguyễn Hữu Tiệp, Đội phó Đội tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ (Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Tuyên Quang) không giấu được sự xúc động khi nghe ông Hùng kể về những trận chiến tại điểm cao 685, trong đó có trận chiến cả một trung đội không một ai trở về từ khu vực sườn đông mỏm E4.

Theo thượng tá Tiệp, qua dấu vết thực địa, nơi đây có thể còn nhiều liệt sĩ. Dưới những tầng đá đang được bóc tách có thể không chỉ là một hoặc một vài người lính, mà là dấu tích của cả một đơn vị đã chiến đấu đến người cuối cùng. "Thông tin bác Hùng cung cấp rất quý giá. Anh em trong đội cố gắng hết sức, tìm kiếm, sớm đưa các anh, các bác từ chiến trường trở về với gia đình, người thân và đồng đội. Đó là "mệnh lệnh từ trái tim", thượng tá Tiệp nói. Tại hội nghị thu thập, cung cấp thông tin, tư liệu lịch sử phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ do Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Tuyên Quang, Ban Chỉ đạo tỉnh Tuyên Quang về tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ tổ chức, ông Đỗ Anh Tuấn, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Tuyên Quang, Trưởng ban Chỉ đạo tỉnh Tuyên Quang về tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ cho biết: Thời gian lùi xa cùng tác động của thời tiết, thiên tai và quá trình phát triển kinh tế - xã hội đã làm địa hình thay đổi sâu sắc, khiến nhiều dấu tích chiến tranh bị xóa mờ hoặc biến dạng, các tuyến giao thông hào, công sự, hang, hầm và vị trí chôn cất ban đầu rất khó xác định.

Do đó, việc làm rõ chính xác vị trí, số lượng liệt sĩ hy sinh, khả năng còn hài cốt liệt sĩ cũng như việc phân tách hài cốt đơn hay hài cốt tập thể ở từng khu vực gặp phải rào cản vô cùng lớn. Hiện các số liệu, hồ sơ và tài liệu hiện có mới chỉ phản ánh được một phần tình hình thực tế. Do đó, những thông tin, ký ức, tư liệu và kỷ vật do các cựu chiến binh, nhân chứng lịch sử trực tiếp tham gia chiến đấu cung cấp mang ý nghĩa đặc biệt quan trọng, giúp bổ sung và làm sáng tỏ những nội dung mà hồ sơ lưu trữ chưa thể hiện đầy đủ. Việc trao đổi, cung cấp tư liệu lịch sử giúp làm rõ thêm về diễn biến các trận đánh, thời gian, địa điểm, đơn vị tham gia, vị trí điểm cao, tuyến hào, công sự, hang hầm, trận địa, số lượng liệt sĩ hy sinh và các khu vực còn khả năng lưu giữ hài cốt, từ đó nâng cao hiệu quả khảo sát thực địa, đối chiếu hồ sơ và triển khai tìm kiếm trong thời gian tới.

Trên điểm cao 685, dưới những hốc đá, cán bộ, chiến sĩ trong Đội tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ vẫn nhẫn nại, kiên trì xới từng xẻng đất nhỏ, lọc tìm một phần di cốt những người lính đã ngã xuống mảnh đất này. Chỉ huy trực tiếp công việc tìm kiếm hài cốt liệt sĩ trên điểm cao 685, thượng tá Nguyễn Hữu Tiệp luôn nhắc các anh em khi làm nhiệm vụ: "Nhẹ tay thôi! Dưới đất kia còn nhiều anh hùng liệt sĩ đang nằm đó". Trời Vị Xuyên nắng gắt, người lính già Trịnh Xuân Hùng nhìn các chiến sĩ đang đào xới từng tấc đất tìm di cốt đồng đội của mình, nước mắt giàn giụa: "Tôi đã 70 tuổi rồi. Không còn sức lên đây tìm đồng đội nữa. Tôi nợ đồng đội nhiều quá, đồng đội ơi!".

(Còn tiếp)

Lan tỏa phong trào hiến đất mở đường, làm đẹp không gian làng xóm

Những ngày này, tuyến đường chính qua làng Cổ Lão (tổ dân phố Hương Sơn, phường Kim Trà, TP Huế) sắp hoàn thành nâng cốt nền và mở rộng hơn 5,5m. Con đường xanh sạch, khang trang đã góp phần thay đổi bộ mặt của hạ tầng giao thông nông thôn; phục vụ nhu cầu đi lại, giao thương của người dân địa phương và khu vực lân cận.

Bài, ảnh: SƠN THÙY

Phong trào "hiến đất mở đường" tại Huế đang lan tỏa mạnh mẽ, góp phần hoàn thiện hạ tầng, thay đổi diện mạo nông thôn và xây dựng không gian cộng đồng ngày càng khang trang, văn minh.

Tuyến đường làng Dương Sơn mở rộng khang trang sau khi người dân tự nguyện hiến đất

Đường làng rộng mở

Bước đi trên tuyến đường mới, ông Phạm Văn Thọ (74 tuổi) cho biết, trước đây đường sá còn nhỏ hẹp, phương tiện đi lại khó khăn nên bà con trong làng cùng tự nguyện hiến đất lúa và đất hoa màu, đóng góp tiền của và cả công sức để cùng mở rộng và nâng cấp tuyến đường khang trang hơn. Gia đình ông cũng hiến hơn 200 m^2 đất để góp sức xây dựng cho quê hương.

Theo bà Nguyễn Thị Liên (61 tuổi), trước đây tuyến đường chính của làng Cổ Lão chỉ rộng chừng 1,5m và thấp trũng, con em trong làng đi học và đi làm cũng gặp khó khăn, nhất là mùa mưa lũ. Giờ đây đã có tuyến đường rộng thoáng, người dân ai cũng vui mừng và yên tâm hơn. Được biết, qua các đợt vận động của chính quyền địa phương, mặt trận, đoàn thể, người dân Cổ Lão đã góp sức người sức của để nâng cấp và mở rộng đường lên hơn 5,5m. Trong đó, người dân trong làng hiến gần 1.500m^2 đất sản xuất và đóng góp kinh phí 500 triệu đồng.

Không riêng gì làng Cổ Lão, năm 2025, nhiều người dân ở làng Dương Sơn cũng đã hiến hơn 1.100m^2 để mở rộng tuyến đường giao thông liên thôn. Ông Phạm Văn Tính, Tổ trưởng Tổ dân phố Hương Sơn cho hay, người dân ở Cổ Lão và Dương Sơn đã hiến 2.590m^2 đất để mở đường, góp phần đồng bộ hạ tầng giao thông địa phương. Những con số đó không chỉ là diện tích đất hay số tiền đóng góp mà là minh chứng cho sự đồng lòng, tinh thần trách nhiệm và quyết tâm vì lợi ích chung của cộng đồng. Mỗi người dân lùi lại một phần đất của mình nhưng cộng đồng có thêm một con đường rộng hơn; mỗi gia đình đóng góp một phần nhưng quê hương có thêm những công trình thuận lợi và an toàn hơn.

Theo người dân làng Cổ Lão, tuyến đường chính của làng dài khoảng 1,2km, đến nay đã hoàn thành thi công nâng nền và mở rộng với chiều dài 2/3 tuyến; phần còn lại, người dân cũng sẵn sàng hiến đất và mong Nhà nước sớm có quyết sách, đầu tư thêm kinh phí để hoàn thành toàn tuyến. Phường Phong Thái là một trong những địa phương thực hiện tốt công tác tuyên truyền, vận động người dân hiến đất mở rộng đường và các công trình hạ tầng. Bà Phạm Thị Ánh Tuyết, Chủ tịch Ủy ban MTTQ phường Phong Thái thông tin: Chỉ trong giai đoạn 2025-2026, nhân dân của phường đã tự nguyện hiến hơn 32.820m^2 đất để triển khai chín công trình dự án; tiêu biểu như dự án kè chống sạt lở sông Bồ, mở rộng các tuyến đường giao thông. Đây không chỉ đơn thuần là diện tích mặt bằng mà còn là sự sẻ chia của nhiều gia đình, tinh thần trách nhiệm với cộng đồng, niềm tin của nhân dân đối với những chủ trương đúng đắn của Đảng, Nhà nước.

Không áp đặt chỉ tiêu, chạy theo thành tích

Những năm qua, phong trào "hiến đất mở đường" trên địa bàn TP Huế nhận được sự hưởng ứng tích cực của nhân dân. Nhiều hộ tự nguyện hiến đất, tháo dỡ hàng rào, cổng ngõ, cây cối và công trình để mở rộng đường giao thông; cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và người có uy tín tiên phong, góp phần lan tỏa phong trào.

Bà Nguyễn Thị Ái Vân, Phó Chủ tịch Thường trực Ủy ban MTTQ TP Huế cho biết: Giai đoạn 2025 - 2026, cán bộ và nhân dân TP Huế đã tự nguyện hiến gần 140 nghìn mét vuông đất với 1.082 hộ tham gia, góp phần mở rộng hơn 93 km đường giao thông. Tổng giá trị đất hiến ước tính trên 162 tỉ đồng, thể hiện tinh thần "Nhà nước và nhân dân cùng làm". Mặt trận các cấp đã phát huy vai trò tuyên truyền, vận động, tập hợp nhân dân; đồng thời làm cầu nối giữa cấp ủy, chính quyền với người dân, kịp thời nắm bắt, phản ánh tâm tư, nguyện vọng và kiến nghị chính đáng, góp phần tạo đồng thuận trong triển khai phong trào. Bước vào giai đoạn 2026 - 2030, với chủ đề "Hiến đất mở đường - Chung sức xây dựng TP Huế phát triển bền vững", Ban Thường trực Ủy ban MTTQ TP Huế xác định tiếp tục tập hợp, vận động nhân dân, tạo đồng thuận và phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc.

Tại lễ phát động phong trào "Hiến đất mở đường" giai đoạn 2026 - 2030 được tổ chức ngày 18.8, ông Nguyễn Chí Tài, Chủ tịch Ủy ban MTTQ TP Huế nhấn mạnh: Ban Thường vụ Thành ủy xác định Cuộc vận động "hiến đất mở đường" phải được triển khai bài bản, thực chất, lâu dài, có trọng tâm, trọng điểm, gắn với quy hoạch, kế hoạch đầu tư và nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của từng địa phương. Nhân dân là chủ thể, sự tự nguyện, đồng thuận là nền tảng; hiệu quả và sự hài lòng của người dân là thước đo, tuyệt đối không áp đặt, chạy theo số lượng, chỉ tiêu hay thành tích. Lựa chọn đúng địa bàn, làm thực chất, lấy hiệu quả để tạo sức lan tỏa; tăng cường kiểm tra, giám sát, bảo đảm Cuộc vận động đúng mục đích, nguyên tắc.

Thống nhất phương châm "dễ làm trước, khó làm sau", "làm điểm, rút kinh nghiệm, nhân rộng". Trước mắt, lựa chọn các tuyến đường đã có chủ trương đầu tư, quy hoạch, phương án kỹ thuật, nguồn lực rõ ràng và người dân có mức độ đồng thuận cao để triển khai; làm tuyến nào phải tạo chuyển biến rõ rệt ở tuyến đó. Từ những mô hình hiệu quả, tổ chức để người dân tham quan, trao đổi, trực tiếp thấy kết quả; kịp thời biểu dương các tập thể, hộ gia đình, cá nhân, dòng họ, chức sắc tôn giáo, người có uy tín và cán bộ cơ sở có cách làm sáng tạo. ■

Lâm Đồng ra mắt Câu lạc bộ "Niềm tin số"

Công an tỉnh Lâm Đồng vừa phối hợp tổ chức chương trình gặp mặt những người có ảnh hưởng trên không gian mạng (KOL, KOC) lần thứ II và ra mắt Câu lạc bộ (CLB) "Niềm tin số" tỉnh Lâm Đồng. Tham dự chương trình có đại diện lãnh đạo tỉnh, Cục An ninh mạng và phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao cùng hơn 200 KOL, nhà sáng tạo nội dung, quản trị viên các trang, kênh, hội, nhóm trên địa bàn.

Theo đại diện lãnh đạo Công an tỉnh Lâm Đồng, mô hình "Không gian số Lâm Đồng an toàn, lành mạnh" được triển khai từ tháng 8.2025 với mục tiêu xây dựng cầu nối giữa lực lượng công an với các KOL, quản trị viên các trang, kênh, hội, nhóm trên địa bàn tỉnh. Sau một năm hoạt động, mô hình đã tiếp nhận 60 phản ánh liên quan đến các vấn đề phát sinh trên không gian mạng, trong đó có 16 trường hợp có dấu hiệu lừa đảo, 20 trường hợp là tin giả, thông tin xấu độc và 24 trường hợp liên quan đến tình hình an ninh, trật tự tại cơ sở. Cơ quan chức năng đã cung cấp 22 nguồn thông tin chính thống để định hướng dư luận, đồng thời hướng dẫn kỹ năng nhận diện lừa đảo và kiểm chứng thông tin.

Đáng chú ý, chiến dịch truyền thông "Không một mình" thu hút hơn 34.600 người tham gia, với hơn 964 tin, bài, video được sản xuất, đạt hơn 15 triệu lượt tiếp cận và trên 4 triệu lượt tương tác. Các hoạt động tuyên truyền cũng tiếp cận hơn 113.500 HSSV, thanh thiếu niên và phụ huynh. Tại chương trình, các đại biểu, nhà quản lý, KOL đã có những chia sẻ về kinh nghiệm kiến tạo niềm tin số trong kỷ nguyên AI; phát huy trách nhiệm của KOL trong xây dựng không gian mạng, nội dung lan tỏa và các hoạt động tuyên truyền, quảng bá hình ảnh vùng đất, con người và văn hóa, du lịch địa phương.

Cùng với đó, Ban chủ nhiệm CLB "Niềm tin số" tỉnh Lâm Đồng cũng chính thức được ra mắt trong khuôn khổ chương trình. Theo Công an tỉnh Lâm Đồng, CLB "Niềm tin số" sẽ tiếp tục mở rộng mạng lưới, nâng cao kỹ năng số, tăng cường khả năng nhận diện tin giả, cảnh báo các thủ đoạn lừa đảo và lan tỏa những giá trị tích cực. Qua đó, góp phần để thông tin chính thống đến với cộng đồng nhanh hơn, xây dựng môi trường số an toàn, lành mạnh, phục vụ hiệu quả quá trình phát triển của địa phương.

Ông Nguyễn Ngọc Phúc, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Lâm Đồng đánh giá cao việc thành lập CLB "Niềm tin số", và xem đây là mô hình phù hợp với yêu cầu thực tiễn, góp phần tăng cường kết nối giữa chính quyền với cộng đồng sáng tạo nội dung trên môi trường số. Thông qua mô hình này, các thông tin chính thống sẽ được lan tỏa nhanh hơn, các giá trị tích cực được nhân rộng, đồng thời góp phần hạn chế tác động của những thông tin sai lệch, độc hại.

THÀNH KHIÊM

DU LỊCH DỊP QUỐC KHÁNH 2.9:

Cẩn trọng với các tour tự phát

ĐÌNH KIÊN

Kỳ nghỉ Quốc khánh 2.9 năm nay kéo dài 5 ngày (từ 29.8 đến 2.9), được dự báo sẽ tạo nên một đợt cao điểm của du lịch nội địa. Tuy nhiên, cùng với sự sôi động của thị trường, một vấn đề đáng lưu ý là sự phát triển nhanh của các tour tự phát được quảng bá trên mạng xã hội. Những lời mời như "tour giá sốc", "đi riêng siêu rẻ", "tour trải nghiệm độc quyền", "đi theo KOL/KOC"… có thể hấp dẫn người dùng, đặc biệt với nhóm khách trẻ. Thế nhưng trên thực tế, giá rẻ không đồng nghĩa với một chuyến đi an toàn và chất lượng.

Nhu cầu tăng mạnh

Cùng với nhu cầu nghỉ ngơi, vui chơi, thị trường đang cho thấy một xu hướng là du khách ngày càng muốn kết hợp thư giãn với khám phá văn hóa, lịch sử, ẩm thực và đời sống bản địa. Điểm đến hấp dẫn vì thế không còn được quyết định bởi cảnh đẹp mà bởi chất lượng trải nghiệm và mức độ an toàn trong suốt chuyến đi.

Quốc khánh 2.9 từ lâu đã là một trong những kỳ nghỉ được người Việt Nam lựa chọn để thực hiện những chuyến đi ngắn ngày. Năm nay, với 5 ngày nghỉ, thị trường du lịch được dự báo tiếp tục sôi động, đặc biệt tại các đô thị lớn, điểm đến ven biển, các trung tâm du lịch văn hóa và những địa phương có hệ thống sự kiện phong phú.

Theo dữ liệu Traveloka, Hà Nội, TP.HCM cùng nhiều điểm đến ven biển giàu giá trị văn hóa đang ghi nhận lượng tìm kiếm và đặt dịch vụ tăng trước kỳ nghỉ Quốc khánh. Phú Quốc, Côn Đảo, Hội An và Đà Nẵng nằm trong nhóm điểm đến ven biển được du khách quan tâm cao. Riêng lượng đặt vé tham quan Sun World Ba Na Hills tăng 132% so với cùng kỳ năm trước. Những tín hiệu này cho thấy thị trường đang bước vào một kỳ nghỉ có sức mua đáng kể. Tuy nhiên, cách du khách lựa chọn chuyến đi cũng đang thay đổi.

Nếu trước đây một kỳ nghỉ lễ thường được hình dung bằng những chuyến đi biển, nghỉ dưỡng hoặc tham quan một vài điểm nổi tiếng, thì nay du khách có xu hướng muốn một lịch trình nhiều lớp trải nghiệm hơn. Một chuyến đi có thể kết hợp nghỉ dưỡng, khám phá di sản, thưởng thức ẩm thực, xem biểu diễn nghệ thuật, tham gia hoạt động cộng đồng hoặc tìm hiểu đời sống địa phương.

Hà Nội và TP.HCM là những ví dụ rõ về sự thay đổi trong cách lựa chọn điểm đến. Hai đô thị lớn không còn là điểm trung chuyển trước khi du khách đi tiếp đến các khu nghỉ dưỡng. Chính thành phố đã trở thành sản phẩm du lịch hoàn chỉnh, với di sản, bảo tàng, nghệ thuật, ẩm thực, không gian sáng tạo và các sự kiện diễn ra liên tục. Một kỳ nghỉ tại Hà Nội có thể bắt đầu bằng việc khám phá Hoàng thành Thăng Long, tiếp nối bằng một triển lãm nghệ thuật, thưởng thức chương trình biểu diễn vào buổi tối và kết thúc bằng trải nghiệm ẩm thực phố cổ. TP.HCM cũng đang gia tăng sức hấp dẫn thông qua hệ thống bảo tàng, không gian sáng tạo, phố đi bộ cùng các chương trình văn hóa, âm nhạc và nghệ thuật.

Với các điểm đến ven biển, xu hướng cũng đang dịch chuyển tương tự. Biển vẫn là lý do quan trọng để du khách lựa chọn điểm đến, nhưng những trải nghiệm diễn ra ngoài bãi biển mới quyết định sức hấp dẫn của kỳ nghỉ. Làng chài, làng nghề, ẩm thực, lễ hội, nghệ thuật biểu diễn, các show diễn ban đêm và hoạt động trải nghiệm đang giúp những điểm đến biển kéo dài thời gian lưu trú và tăng mức chi tiêu của du khách. Đà Nẵng, Hội An, Phú Quốc là những địa phương đang phát triển mạnh hướng đi này.

Cẩn trọng với tour tự phát trên mạng xã hội

Cùng với sự sôi động của thị trường, một vấn đề đáng lưu ý là sự phát triển nhanh của các tour tự phát được quảng bá trên mạng xã hội. Những lời mời như "tour giá sốc", "đi riêng siêu rẻ", "tour trải nghiệm độc quyền", "đi theo KOL/KOC"… có thể hấp dẫn người dùng, đặc biệt với nhóm khách trẻ. Tuy nhiên, giá rẻ không đồng nghĩa với một chuyến đi an toàn và chất lượng.

Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam đã đề nghị các địa phương tuyên truyền, khuyến cáo khách du lịch tham gia bảo hiểm du lịch và lựa chọn các chương trình do doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành tổ chức. Đồng thời, các địa phương được yêu cầu có hình thức cảnh báo rủi ro đối với tour tự phát hoặc chương trình do cá nhân, KOL, KOC quảng bá, tổ chức nhưng không bảo đảm các điều kiện theo quy định pháp luật.

Du khách nên kiểm tra rõ đơn vị tổ chức, lịch trình, phương tiện vận chuyển, nơi lưu trú, các dịch vụ đã bao gồm, điều kiện hoàn hủy và trách nhiệm của bên tổ chức trước khi thanh toán. Với những sản phẩm có yếu tố mạo hiểm như leo núi, trekking, chèo SUP, kayak, dù lượn, hoạt động trên biển hoặc vận chuyển đường thủy, yếu tố an toàn cần được đặt lên trên giá tour.

Dịp nghỉ lễ Quốc khánh 2.9 năm 2026 kéo dài 5 ngày liên tục, dự báo lượng khách sẽ tăng cao
Ảnh: VĂN CHI

Một tài khoản mạng xã hội có nhiều người theo dõi không đồng nghĩa với việc người đó đủ điều kiện tổ chức tour. KOL, KOC có thể là người quảng bá sản phẩm, nhưng du khách cần phân biệt rõ giữa quảng bá một chuyến đi và đơn vị có trách nhiệm tổ chức dịch vụ du lịch.

Bảo hiểm du lịch thường dễ bị bỏ qua khi lên kế hoạch cho một chuyến đi ngắn ngày. Tuy nhiên, với kỳ nghỉ cao điểm, khi lượng khách đông và tần suất di chuyển tăng, đây là khoản chi mà du khách nên cân nhắc. Đặc biệt, với những hành trình có hoạt động ngoài trời, đi biển, đi núi hoặc sử dụng phương tiện đường thủy, du khách nên tìm hiểu kỹ phạm vi bảo hiểm, mức trách nhiệm, các trường hợp được chi trả và những điều khoản loại trừ trước khi mua. Một chuyến đi đáng nhớ trước hết phải là một chuyến đi an toàn.

Dịp lễ là thời điểm nhu cầu tăng mạnh. Vì vậy, du khách nên đặt phòng, vé máy bay, vé tàu, phương tiện vận chuyển và vé tham quan sớm nếu đã xác định được lịch trình. Khi đặt dịch vụ, cần kiểm tra kỹ giá niêm yết, các khoản phụ thu, chính sách hoàn tiền, điều kiện hủy hoặc thay đổi đặt phòng. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam yêu cầu doanh nghiệp, cơ sở dịch vụ thực hiện đúng quy định về niêm yết giá, công khai giá phòng, giá dịch vụ, phụ thu, chương trình khuyến mại và chính sách hoàn, hủy.

Du khách cũng nên lưu lại xác nhận đặt dịch vụ, hóa đơn, thông tin liên hệ của cơ sở cung cấp dịch vụ. Đây là những căn cứ quan trọng nếu phát sinh tranh chấp. Đặc biệt, cần cảnh giác với những lời mời chào quá hấp dẫn nhưng thiếu thông tin rõ ràng về giá, dịch vụ và đơn vị cung cấp.

Một trong những yêu cầu được Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam nhấn mạnh là các địa phương phải xây dựng phương án bảo đảm an ninh, an toàn cho khách, đặc biệt với những sản phẩm có nguy cơ ảnh hưởng tới tính mạng và sức khỏe. Các khu, điểm du lịch cần bố trí đủ nhân viên hướng dẫn, hỗ trợ và xử lý kịp thời những tình huống phát sinh. Với du khách, nguyên tắc quan trọng là không đánh đổi an toàn lấy trải nghiệm. ■

Tuần Văn hóa - Du lịch Mộc Châu năm 2026

Tuần Văn hóa - Du lịch Mộc Châu năm 2026 diễn ra từ ngày 27.8 đến 5.9 tại Khu du lịch quốc gia Mộc Châu, Sơn La với nhiều hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể thao, du lịch, ẩm thực và thương mại.

Mở đầu chuỗi sự kiện là Chương trình nghệ thuật khai mạc Tuần Văn hóa - Du lịch Mộc Châu năm 2026, chủ đề Mộc Châu - Tiếng gọi mùa yêu. Điểm nhấn của tuần lễ là Lễ hội Thổ cẩm quốc tế Sơn La lần thứ nhất năm 2026, với chương trình nghệ thuật "Dệt di sản hòa giao sắc màu" và chương trình thời trang nghệ thuật "Dấu ấn thổ cẩm, tỏa sáng toàn cầu". Trong khuôn khổ sự kiện còn có Cuộc thi Hoa hậu Ngân hà Việt Nam 2026 - Miss Galaxy Vietnam; Hội chợ triển lãm hàng nông, lâm, thủy sản, thực phẩm chế biến và các sản phẩm hàng hóa đặc trưng của các vùng, miền trong nước.

Bên cạnh đó, không gian văn hóa cộng đồng được tổ chức với nhiều hoạt động như: Thi Trại Văn hóa - Du lịch; trình bày, giới thiệu ẩm thực dân tộc; hoạt động văn hóa cộng đồng đường phố; Giã bánh dày dân tộc Mông; đồng diễn ném pao dân tộc Mông và các trò chơi dân gian như đánh yến, rồng ấp trứng, ném pao, vật gậy. Các chương trình biểu diễn dân ca, dân vũ, dân nhạc của đồng bào Mông, Dao, Thái, Mường cũng được tổ chức tại các tuyến đường và khu vực công cộng, tạo không khí sôi động trong những ngày diễn ra tuần lễ. Tại Cửa khẩu quốc tế Lóng Sập diễn ra các hoạt động văn hóa, thể thao, du lịch, mở rộng không gian trải nghiệm và kết nối du lịch khu vực biên giới.

Với chuỗi hoạt động phong phú, Tuần Văn hóa - Du lịch Mộc Châu năm 2026 được kỳ vọng tạo điểm nhấn hấp dẫn trong dịp Quốc khánh 2.9, đồng thời quảng bá hình ảnh thiên nhiên, văn hóa và con người Mộc Châu - Sơn La đến du khách trong nước và quốc tế.

MINH LÝ

KỶ NIỆM 81 NĂM CÁCH MẠNG THÁNG TÁM THÀNH CÔNG (19.8.1945 - 19.8.2026)

Mùa Thu lịch sử trong ký ức người cán bộ 80 năm tuổi Đảng

● Bài, ảnh: NGÂN HÀ

Tròn 99 tuổi đời, 80 năm tuổi Đảng, cụ Trần Hậu Hòa - cán bộ tiền khởi nghĩa (trú tại xã Gia Hanh, tỉnh Hà Tĩnh) vẫn mang trong mình ký ức sâu đậm về mùa Thu lịch sử năm 1945. Trong hồi ức không phai mờ của cụ, buổi sáng lá cờ đỏ sao vàng tung bay trên nóc huyện đường Can Lộc là thời khắc thiêng liêng đánh dấu sự chuyển mình của đất nước, khi chính quyền thực sự thuộc về nhân dân.

Ngọn lửa cách mạng

Thời gian có thể phủ bạc mái đầu, in hằn nếp nhăn trên gương mặt, nhưng không thể xóa nhòa kí ức trong tâm trí cụ Trần Hậu Hòa. Ở tuổi 99, cụ vẫn minh mẫn, tinh anh. Mỗi khi nhắc về Cách mạng Tháng Tám, giọng cụ Hòa dõng dạc, ánh mắt vẫn ánh lên ngọn lửa của tuổi trẻ, từng bùng cháy giữa những ngày sục sôi khí thế cách mạng ở Can Lộc.

Sinh ra trong một gia đình trung nông ở thôn Lương Hội, xã Khánh Lộc (nay là xã Gia Hanh, tỉnh Hà Tĩnh), tuổi thơ của cậu bé Hòa là chuỗi ngày lam lũ, cơ cực. Cha bệnh nặng, mới 15 tuổi, cậu đã phải thay cha đi phu xây cầu, gánh vác những công việc nặng nhọc vượt quá tuổi đời. Nhưng nghịch cảnh không dừng lại ở đó, cậu bị đánh đập, gia đình bị áp thuế nặng nề, bị coi rẻ giữa chốn làng quê nghèo đói. "Cảnh phu phen, sưu thuế, cảnh cha bị đánh giữa sân đình… đã nung nấu trong tôi một nỗi căm hờn. Tôi chỉ nghĩ đến là phải đứng lên", cụ Hòa trầm ngâm nhớ lại.

Chính từ những tháng ngày bị áp bức ấy đã hình thành ý chí không khuất phục trong người thanh niên Can Lộc. Khi ánh sáng cách mạng lan tới, chàng trai Trần Hậu Hòa bước vào dòng chảy lịch sử như một lẽ tất yếu. Tháng 8.1945, không khí cách mạng lan nhanh như lửa cháy khắp làng quê Hà Tĩnh. Ở Can Lộc, từng mái nhà, từng con ngõ đều thấp thoáng bóng dáng của những cuộc họp bí mật, những lời truyền miệng về thời cơ "ngàn năm có một".

Đêm 14.8.1945, lực lượng tự vệ bốn xã đồng loạt xuống đường. Các ngả đường bị bao vây, truyền đơn được rải khắp nơi, kêu gọi nhân dân đứng lên giành chính quyền. Không khí căng như dây đàn, nhưng cũng rực lên niềm tin chưa từng có, thời khắc đổi đời đã đến gần.

Ngày 16.8.1945, từ Tân Trào, lệnh Tổng khởi nghĩa được phát đi. Cùng thời điểm ấy, tại Can Lộc, Ủy ban Khởi nghĩa được thành lập ở Ốc Khê, do đồng chí Lê Hồng Cơ đứng đầu. Mệnh lệnh hành động được ban ra, toàn bộ hệ thống cơ sở cách mạng lập tức vào cuộc.

Sáng 17.8.1945, khi sương sớm còn giăng trên cánh đồng, từng đoàn người từ Nga Khê, Khánh Lộc, Thiên Lộc, Yên Lộc… đã đổ về huyện lỵ. Người mang cờ, người mang biểu ngữ, người chỉ có đôi bàn tay trắng, nhưng tất cả đều chung một khí thế không gì ngăn nổi. Can Lộc khi ấy như một dòng thác người cuồn cuộn chảy về trung tâm huyện. Tiếng trống, tiếng hô, tiếng bước chân hòa vào nhau tạo thành một bản hợp xướng của cách mạng.

Đảng bộ xã Gia Hanh trao huy hiệu 80 năm tuổi Đảng cho cụ Trần Hậu Hòa

99 năm tuổi đời, 80 năm tuổi Đảng, cụ Trần Hậu Hòa là nhân chứng lịch sử hiếm hoi còn sống

Giữa dòng người ấy, chàng trai Trần Hậu Hòa được giao nhiệm vụ đánh trống. Tiếng trống hôm đó không chỉ là hiệu lệnh. Nó là nhịp đập của một cuộc vùng dậy, là âm thanh mở đầu cho một trang sử mới của Can Lộc. "Đường làng chật kín người. Ai cũng hô vang Việt Minh muôn năm, Cách mạng Tháng Tám muôn năm. Không ai ngủ, không ai ăn, chỉ có khí thế cách mạng dâng trào. Cả dân tộc như trút bỏ xiềng xích", cụ Hòa kể, giọng đầy hào sảng.

Đến trưa, trước sức ép của quần chúng, tri huyện buộc phải giao ấn tín, tài liệu và toàn bộ huyện đường cho Việt Minh. Lá cờ đỏ sao vàng được kéo lên nóc phủ đường giữa tiếng reo hò vang dội. Can Lộc trở thành huyện đầu tiên của tỉnh Hà Tĩnh giành chính quyền, mở đầu cho làn sóng khởi nghĩa lan rộng toàn tỉnh.

Nhân chứng sống của lịch sử dân tộc

Sau ngày giành chính quyền, cụ Trần Hậu Hòa nhanh chóng trở thành cán bộ nòng cốt của địa phương. Cụ tham gia bình dân học vụ, xây dựng lực lượng du kích, huấn luyện thanh niên, góp phần củng cố chính quyền cách mạng non trẻ. Khi gần tròn 20 tuổi, cụ Trần Hậu Hòa được kết nạp Đảng. Từ đó, suốt nhiều thập kỷ, cụ gắn bó với cơ sở, trải qua nhiều cương vị: Xã đội trưởng, Xã ủy viên, Trưởng ban Tuyên giáo Huyện ủy… Ở đâu, cụ cũng là một cán bộ sâu sát, tận tụy, gắn bó với nhân dân.

Tháng 2.1968, giữa lúc chiến tranh phá hoại của Mỹ leo thang dữ dội, Hà Tĩnh trở thành trọng điểm đánh phá. Ngã ba Đồng Lộc - huyết mạch chi viện cho chiến trường miền Nam chìm trong bom đạn. Trong hoàn cảnh ấy, cụ Trần Hậu Hòa được giao trọng trách Chủ tịch UBND huyện Can Lộc.

Đó là những năm tháng Can Lộc như chảo lửa. Cụ Hòa luôn có mặt ở những nơi bom vừa dội xuống. Cụ không ngại hiểm nguy, sát cánh cùng dân và bộ đội như một người chỉ huy kiên cường. Từ khắc phục hậu quả bom đạn, bảo đảm giao thông, đến tổ chức sản xuất, sơ tán dân cư, người đứng đầu huyện khi ấy luôn ở tuyến đầu của gian khó. Sau năm 1972, cụ tiếp tục công tác tại tỉnh, đảm nhiệm nhiều vị trí trong ngành nông nghiệp và thanh tra. Năm 1980, cụ nghỉ hưu, khép lại gần nửa thế kỷ cống hiến cho cách mạng.

Đến nay, gần một thế kỷ trôi qua, cụ Trần Hậu Hòa hiện đang sống bình yên bên con cháu ở xã Gia Hanh, nhưng ký ức về những mùa Thu lịch sử vẫn còn nguyên vẹn trong tim người cán bộ tiền khởi nghĩa năm ấy. 99 năm tuổi đời, 80 năm tuổi Đảng, cuộc đời cụ không chỉ là con số, mà là một chứng tích sống của lịch sử dân tộc. Điều khiến người dân địa phương luôn xúc động, dành cho cụ sự kính trọng không phải là những chức vụ hay danh hiệu, mà là sự khiêm nhường của một người đã đi qua gần trọn thế kỷ biến động. "Ngày ấy quê mình đói khổ lắm nhưng khí thế sục sôi. Sau khi giành chính quyền, lại tiếp tục diệt giặc đói, giặc dốt, giặc ngoại xâm. Tôi không tự hào vì chức vụ hay huân chương, mà vì đã được đóng góp một phần nhỏ bé cho đất nước hôm nay", cụ Hòa nói.

Mỗi độ tháng Tám về, hòa chung không khí cả nước, trên quê hương Can Lộc, cờ hoa rực rỡ. Trong căn nhà nhỏ, cụ Hòa lại kể chuyện xưa cho con cháu nghe. Những trang sử không còn nằm trong sách vở, mà sống tiếp trong lời kể của một nhân chứng hiếm hoi - người cán bộ tiền khởi nghĩa đã đi qua Cách mạng Tháng Tám, kháng chiến chống Mỹ và cả hành trình dựng xây đất nước.

Trao đổi với *Văn Hóa*, ông Bùi Nguyễn Hà, Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã Gia Hanh cho biết, đồng chí Trần Hậu Hòa là một trong những nhân chứng lịch sử hiếm hoi còn sống của phong trào tiền khởi nghĩa tại địa phương, đồng thời là đảng viên có 80 năm tuổi Đảng. "Cuộc đời đồng chí là tấm gương về lòng trung thành, bản lĩnh và niềm tin son sắt với Đảng và Tổ quốc. Đó cũng là nguồn tư liệu sống quý giá để giáo dục truyền thống cách mạng cho thế hệ trẻ hôm nay. Vừa qua, Đảng ủy xã đã long trọng tổ chức lễ trao huy hiệu 80 năm tuổi Đảng cho đồng chí Trần Hậu Hòa", Phó Bí thư Thường trực Đảng ủy xã Gia Hanh nói.

Hơn tám thập kỷ đã trôi qua kể từ mùa Thu lịch sử, nhưng trên quê hương Can Lộc, lá cờ đỏ sao vàng vẫn tiếp tục tung bay kiêu hãnh, như một biểu tượng bất diệt của độc lập và tự do. Trong kí ức của người cán bộ tiền khởi nghĩa gần trăm tuổi ấy, những âm vang của tiếng trống năm xưa dường như vẫn còn vọng lại, gợi nhớ một thời khắc thiêng liêng khi nhân dân đứng lên làm chủ vận mệnh của mình, mở ra kỷ nguyên mới cho dân tộc. "Tôi vô cùng tự hào khi được chứng kiến bao biến động lịch sử của đất nước qua từng thời kỳ. Đến hôm nay, tôi vẫn còn sống để được tiếp tục chứng kiến Tổ quốc đổi thay, vươn mình trong kỷ nguyên mới dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước", cụ Trần Hậu Hòa nói. ■

XUNG QUANH ĐỀ XUẤT XÂY DỰNG HỒ SƠ "THỰC HÀNH TÍN NGƯỠNG THỜ MẪU THIÊN Y A NA" TRÌNH UNESCO:

Đâu là giá trị lớn nhất cần được bảo vệ?

HƯƠNG BÌNH; ảnh X.HƯỚNG

Việc cơ quan chức năng Khánh Hòa phối hợp với các đơn vị liên quan tổ chức tọa đàm khoa học để tiến tới xây dựng hồ sơ "Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Thiên Y A Na" trình UNESCO xem xét, đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại là có cơ sở khoa học và thực tiễn.

Tuy nhiên, vào lúc này, điều cần thiết không phải tiếp tục khẳng định di sản "đặc sắc" hay "xứng đáng ghi danh". Câu hỏi khó hơn là, Thiên Y A Na có căn tính gì riêng, đang "sống" thế nào trong cộng đồng hôm nay, và vì sao câu chuyện ấy có ý nghĩa vượt khỏi phạm vi một tín ngưỡng địa phương?

Không gian liên tỉnh phải trở thành ưu thế

Câu hỏi trên càng quan trọng bởi "Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt" đã được UNESCO ghi danh năm 2016. Nếu Thiên Y A Na chỉ được trình bày như một biến thể hay sự nối dài của tín ngưỡng thờ Mẫu, hồ sơ sẽ tự làm yếu lý do tồn tại của mình. Một di sản mới không thể thuyết phục bằng việc chứng minh nó giống di sản đã được ghi danh mà cần phải làm rõ sự khác biệt, sức sống và giá trị riêng.

Chuẩn bị lễ vật dâng lên Mẫu Thiên Y A Na tại Tháp Bà Pô Nagar

Vì vậy, điều đầu tiên cần tránh là "Tam phủ hóa" cách nhận diện Thiên Y A Na. Hai tín ngưỡng có giao lưu, ảnh hưởng là điều tự nhiên, nhưng giao lưu không đồng nghĩa với đồng nhất. Thiên Y A Na, Pô Inư Nưgar có lịch sử, hệ biểu tượng, không gian thực hành, nghi lễ và nghệ thuật trình diễn riêng. Giá trị đáng chú ý chính là sự cùng tồn tại, tiếp xúc và biến đổi giữa các lớp tín ngưỡng, chứ không phải việc đưa tất cả về một mẫu số chung "thờ Mẫu". Trục giá trị thuyết phục nhất nằm ở lịch sử giao lưu, tiếp biến Việt - Chăm và sự tham gia của nhiều cộng đồng ở miền Trung. Tiền thân của Thiên Y A Na là Pô Inư Nưgar, Mẹ xứ sở của người Chăm. Khi người Việt tiến dần về phương Nam, hình tượng nữ thần bản địa được tiếp nhận, tái diễn giải và bồi đắp thêm lớp nghĩa mới. Nhưng sẽ phiến diện nếu chỉ kể đó là quá trình "Việt hóa" nữ thần Chăm bởi văn hóa không vận động một chiều như vậy.

Điều đáng chú ý là một biểu tượng thiêng chung được nhiều cộng đồng tiếp nhận. Người Chăm, người Việt và có thể cả Raglai tôn kính Mẹ xứ sở, nhưng diễn giải bằng ngôn ngữ văn hóa riêng: Âm nhạc, múa và ứng xử với không gian thiêng. Khả năng cùng chung một biểu tượng nhưng không đồng nhất cách thực hành làm nên giá trị đặc biệt của di sản: Đối thoại, thích nghi và cộng sinh văn hóa. Muốn chứng minh điều đó, hồ sơ không nên chỉ dựa vào một số trung tâm nổi bật hay một mô hình nghi lễ tiêu biểu. Nếu xác định tín ngưỡng Thiên Y A Na là di sản đa chủ thể thì phải trả lời rõ: Ai là chủ thể, họ thực hành gì, trao truyền ra sao và tự nhìn nhận mối quan hệ với di sản thế nào? Tháp Bà Pô Nagar, Am Chúa, Điện Hòn Chén hay các cơ sở thờ tự ở Đà Nẵng, Quảng Ngãi, Tây Nguyên có điểm chung nhưng cũng có khác biệt. Chính khác biệt ấy chứng minh sức sống và khả năng tái sáng tạo.

Không gian liên tỉnh phải trở thành ưu thế khoa học của hồ sơ. Một "bản đồ" văn hóa Thiên Y A Na tổ chức theo các dòng di cư, giao thương và tiếp xúc sẽ có ý nghĩa hơn cách chia theo địa giới. Khánh Hòa là vùng trung tâm; Huế là một cực tiếp biến quan trọng phía Bắc; Nam Trung Bộ và Tây Nguyên phản ánh những biến thể khác. Nhờ vậy, hồ sơ có thể kể câu chuyện về sự dịch chuyển và tái tạo biểu tượng Mẹ xứ sở qua nhiều thế kỷ.

Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Thiên Y A Na tại Tháp Bà Pô Nagar

Trả lời câu hỏi "cộng đồng cần gì để di sản tiếp tục sống"?

Cần cảnh báo sớm nguy cơ sân khấu hóa và đồng nhất hóa di sản trong chính quá trình chuẩn bị hồ sơ. Càng nhiều giao lưu, trình diễn, nguy cơ các yếu tố phổ biến của tín ngưỡng Tam phủ len vào không gian Thiên Y A Na càng lớn. Nếu hầu đồng, giá đồng, hát chầu văn dần thay thế múa bóng, âm nhạc, nghi lễ bản địa và lề lối riêng, sẽ xuất hiện nghịch lý: Càng quảng bá,

Đáp ứng các tiêu chí khắt khe của Công ước 2003

Tại hội thảo diễn ra hôm 16.8, phân tích về quy trình và tiêu chí bắt buộc, TS Lê Thị Minh Lý, Ủy viên Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia nhấn mạnh, việc xây dựng hồ sơ liên tỉnh (dự kiến gồm Khánh Hòa, Huế, Đà Nẵng, Gia Lai, Đắk Lắk, Lâm Đồng và Quảng Ngãi) đòi hỏi sự chuẩn bị công phu, chuẩn xác.

Cụ thể, di sản phải đáp ứng tiêu chí R5 thông qua kết quả kiểm kê thực địa mới nhất tại từng địa phương, có báo cáo đầy đủ và đường dẫn tra cứu trực tuyến nhằm xác định rõ chủ thể cùng sức sống hiện hành; đồng thời thỏa mãn Tiêu chí R2 bằng việc chứng minh việc ghi danh sẽ giúp nâng cao tầm nhìn, thúc đẩy đối thoại văn hóa và đóng góp vào 17 mục tiêu phát triển bền vững (SDGs) của Liên Hợp Quốc như bình đẳng giới, giảm nghèo và gắn kết xã hội. Bên cạnh đó, tương ứng với tiêu chí R3 và R4, các địa phương phải đề ra chiến lược bảo vệ khả thi với sự tham gia trung tâm của cộng đồng, đồng thời thu thập đầy đủ văn bản cam kết tự nguyện từ các nhóm chủ thể thực hành.

PGS.TS. Nguyễn Duy Thiệu cho rằng, yếu tố then chốt tạo nên sức nặng của hồ sơ chính là sự hỗn dung văn hóa sâu sắc giữa các dân tộc Việt, Chăm và Raglai. Tiền thân của di sản gắn liền với Nữ thần Pô Inư Nưgar (Mẹ xứ sở) của người Chăm, đến thế kỷ XVII, khi người Việt di cư vào phương Nam, tín ngưỡng này đã được tiếp nhận và "Việt hóa" thành Thánh Mẫu Thiên Y A Na, đánh dấu bằng văn bia do Phan Thanh Giản soạn năm 1856 tại Tháp Bà Pô Nagar cùng hệ thống hơn 130 dinh, miếu thờ khắp Khánh Hòa. Sự giao thoa độc đáo này thể hiện rõ qua nghệ thuật múa bóng tập thể với kỹ thuật đội mâm hoa, tháp đèn thăng bằng kết hợp cùng dàn nhạc truyền thống gồm kèn Saranai, trống Paranưng, trống Ginăng và giai điệu Rija, để rồi từ trung tâm Tháp Bà Pô Nagar (Nha Trang), không gian thực hành di sản đã lan tỏa mạnh mẽ ra toàn dải đất duyên hải Nam Trung Bộ, Tây Nguyên và Nam Bộ.

Để di sản giữ vững sức sống trong đời sống đương đại, các chuyên gia khuyến nghị các địa phương cần sớm đẩy mạnh công tác kiểm kê, số hóa tư liệu, ký âm bài bản âm nhạc nghi lễ và triển khai các chương trình truyền dạy cho thế hệ trẻ, tạo nền tảng vững chắc cho quá trình hoàn thiện hồ sơ đệ trình UNESCO. Ông Lê Văn Hoa, Phó Giám đốc Sở VHTTDL tỉnh Khánh Hòa chỉ ra những thách thức lớn: Đội ngũ nghệ nhân am hiểu tri thức truyền thống đang giảm dần, công tác truyền dạy thiếu tính hệ thống và lễ hội đối mặt với nguy cơ thương mại hóa. Do đó, việc lập hồ sơ di sản quốc gia có ý nghĩa then chốt nhằm nâng cao hiệu quả quản lý, bảo vệ và quảng bá gắn với du lịch bền vững.

XUÂN HƯỚNG

càng làm mờ bản sắc mà hồ sơ đang cố chứng minh.

Cũng vì vậy, nghệ thuật trình diễn phải được nhìn như bằng chứng của căn tính chứ không phải "sản phẩm hấp dẫn" cho lễ hội. Múa bóng, múa đội lễ vật, nhạc cụ, bài bản nghi lễ, dấu ấn Chăm và các dòng truyền dạy cần được kiểm kê, ký âm, ghi hình, số hóa. Nghệ nhân cao tuổi và những nghi lễ ít còn thực hành phải được ưu tiên. Lập hồ sơ phải đồng thời là một chương trình cứu giữ những gì đang có nguy cơ biến mất. Quan trọng hơn, phải thay đổi tư duy mục tiêu. Hồ sơ UNESCO mạnh không bắt đầu từ câu hỏi "làm thế nào để được ghi danh", mà từ "cộng đồng cần gì để di sản tiếp tục sống?". Cộng đồng phải tham gia từ kiểm kê, xác định tên gọi, nhận diện giá trị đến xây dựng biện pháp bảo vệ. Ngay tên hồ sơ "Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Thiên Y A Na" cũng cần được tham vấn: Liệu cộng đồng Chăm, Việt, Raglai đều cảm thấy mình được đại diện hay cần cách gọi bao quát hơn, phản ánh cả Thiên Y A Na và Pô Inư Nưgar?

"Quan trọng hơn, phải thay đổi tư duy mục tiêu. Hồ sơ UNESCO mạnh không bắt đầu từ câu hỏi "làm thế nào để được ghi danh", mà từ "cộng đồng cần gì để di sản tiếp tục sống?". Cộng đồng phải tham gia từ kiểm kê, xác định tên gọi, nhận diện giá trị đến xây dựng biện pháp bảo vệ.

Ngay tên hồ sơ "Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Thiên Y A Na" cũng cần được tham vấn: Liệu cộng đồng Chăm, Việt, Raglai đều cảm thấy mình được đại diện hay cần cách gọi bao quát hơn, phản ánh cả Thiên Y A Na và Pô Inư Nưgar?"

Nếu chứng minh được điều ấy bằng điền dã nghiêm túc, kiểm kê đồng bộ, tiếng nói trực tiếp của cộng đồng, bản đồ phân bố và một kế hoạch bảo vệ khả thi, sự tồn tại của hồ sơ Thờ Mẫu Tam phủ đã được UNESCO ghi danh không còn là bất lợi. Ngược lại, đó là phép đối chiếu làm rõ hơn căn tính Thiên Y A Na. Điều cần chứng minh không phải Thiên Y A Na giống Tam phủ đến đâu, mà là truyền thống này khác biệt thế nào và đã đối thoại với những truyền thống khác ra sao. Vì vậy, danh hiệu UNESCO không nên là đích đến cuối cùng. Danh hiệu chỉ có ý nghĩa khi giúp di sản sống tốt hơn trong cộng đồng. Nếu xây dựng hồ sơ trở thành cơ hội nhận diện đúng căn tính, bảo vệ thực hành mai một, củng cố tiếng nói cộng đồng và tạo cơ chế phối hợp liên vùng, thì trước khi có kết quả ghi danh, di sản đã được hưởng lợi.

Khi ấy, Thiên Y A Na sẽ đến với thế giới không chỉ như một vị Thánh Mẫu của miền Trung Việt Nam, mà như biểu tượng của khả năng gặp gỡ, tiếp biến và cộng sinh giữa các nền văn hóa mà vẫn giữ bản sắc riêng. Đó mới là giá trị lớn nhất cần bảo vệ. ■

Luật Xuất bản phải trở thành "lá chắn" chiến lược trong kỷ nguyên số

● **THU SÂM - XUÂN TRƯỜNG**

Góp ý dự thảo Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản tại kỳ họp không thường lệ thứ nhất, đại biểu Hà Thị Anh Thư (Quảng Ngãi) cho rằng, việc sửa đổi luật là yêu cầu cần thiết nhằm kịp thời hoàn thiện hành lang pháp lý, đáp ứng những thay đổi nhanh chóng của ngành xuất bản trong kỷ nguyên số và trí tuệ nhân tạo.

Đại biểu Thư đánh giá cao việc các cơ quan soạn thảo đã tiếp thu, chỉnh lý dự thảo luật trên cơ sở ý kiến thảo luận của các đại biểu Quốc hội cho rằng, đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục hoàn thiện một đạo luật có vai trò đặc biệt đối với việc quản lý, phát triển hoạt động xuất bản và bảo đảm chất lượng tri thức được cung cấp cho xã hội. Theo đại biểu Thư, hoạt động xuất bản đang có những thay đổi căn bản dưới tác động của công nghệ số. Ranh giới giữa xuất bản truyền thống, xuất bản trên môi trường số và hoạt động cung cấp thông tin trên không gian mạng ngày càng có sự đan xen. Việc dự thảo luật bổ sung quy định về nội dung có tính chất xuất bản trên không gian mạng vì vậy là bước đi cần thiết, phù hợp với xu hướng phát triển của ngành.

Đại biểu này cho rằng, trong môi trường số, không ít nền tảng không chỉ đơn thuần truyền tải thông tin mà còn tham gia vào nhiều công đoạn tương tự hoạt động xuất bản như lựa chọn nội dung, biên tập, phân phối và khai thác giá trị từ nội dung. Thực tế này đặt ra yêu cầu pháp luật phải theo kịp sự thay đổi của phương thức sản xuất, phổ biến và tiếp nhận xuất bản phẩm, qua đó tạo cơ sở quản lý phù hợp và bảo đảm trách nhiệm xã hội của các chủ thể tham gia. Bên cạnh đó, sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo cũng đặt ra yêu cầu mới trong bảo vệ quyền tác giả và quyền của nhà xuất bản. Các hệ thống trí tuệ nhân tạo có khả năng tiếp cận, xử lý khối lượng lớn sách, tài liệu và xuất bản phẩm để phục vụ quá trình huấn luyện mô hình hoặc tạo ra những sản phẩm mới. Đây là vấn đề đã hiện hữu và tác động trực tiếp đến ngành xuất bản, đòi hỏi pháp luật phải chủ động thích ứng.

Theo đại biểu Hà Thị Anh Thư, việc sửa đổi luật lần này vì vậy không chỉ nhằm tháo gỡ những bất cập của hoạt động xuất bản hiện nay mà còn mở ra cơ hội xây dựng một hành lang pháp lý phù hợp với phương thức xuất bản mới, thúc đẩy ứng dụng công nghệ, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và tạo điều kiện để ngành xuất bản phát triển bền vững trong môi trường số. Nếu trước đây thách thức của ngành xuất bản là làm sao có nhiều sách hơn thì hiện nay thách thức lớn hơn là làm sao để tri thức chính thống được kiểm chứng, có trách nhiệm xã hội và có khả năng đứng vững trước dòng thông tin ngày càng đa dạng, phức tạp trên không gian mạng.

"Trong môi trường số, không ít nền tảng không chỉ đơn thuần truyền tải thông tin mà còn tham gia vào nhiều công đoạn tương tự hoạt động xuất bản như lựa chọn nội dung, biên tập, phân phối và khai thác giá trị từ nội dung. Thực tế này đặt ra yêu cầu pháp luật phải theo kịp sự thay đổi của phương thức sản xuất, phổ biến và tiếp nhận xuất bản phẩm, qua đó tạo cơ sở quản lý phù hợp và bảo đảm trách nhiệm xã hội của các chủ thể tham gia. Bên cạnh đó, sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo cũng đặt ra yêu cầu mới trong bảo vệ quyền tác giả và quyền của nhà xuất bản."

(Đại biểu HÀ THỊ ANH THƯ, Quảng Ngãi)

"Tôi cho rằng, dữ liệu là tài nguyên của nền kinh tế số nhưng tri thức mới là tài sản chiến lược của quốc gia. Vì vậy, Luật Xuất bản phải trở thành lá chắn bảo vệ tài sản chiến lược trong kỷ nguyên số", đại biểu Thư nhấn mạnh.

Theo nhiều đại biểu Quốc hội, việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản lần này mở ra cơ hội pháp lý để phù hợp với phương thức xuất bản mới (ảnh minh họa) Ảnh: THẢO NHÀN

Nhất trí cao với sự cần thiết sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Xuất bản, đại biểu Nguyễn Thị Thu Hà (Quảng Ninh) đánh giá, việc sửa đổi luật lần này có ý nghĩa quan trọng trong bối cảnh hoạt động xuất bản đang có những thay đổi mạnh mẽ dưới tác động của chuyển đổi số, thương mại điện tử, mạng xã hội và trí tuệ nhân tạo. Theo đại biểu Hà, việc dự thảo xác định hoạt động xuất bản vừa thuộc lĩnh vực văn hóa, tư tưởng, vừa là ngành kinh tế, công nghệ, là bộ phận quan trọng của công nghiệp văn hóa và hạ tầng tri thức quốc gia là cách tiếp cận phù hợp với yêu cầu phát triển hiện nay. Đây cũng là cơ sở để hoàn thiện hành lang pháp lý, tạo điều kiện cho ngành xuất bản phát triển trong môi trường mới, đồng thời nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước.

Đại biểu Nguyễn Thị Thu Hà cho rằng, cùng với sự phát triển nhanh chóng của các sàn thương mại điện tử, mạng xã hội và nền tảng số, phương thức xuất bản, phát hành xuất bản phẩm cũng đang thay đổi sâu sắc. Sự chuyển dịch này mang lại nhiều cơ hội mở rộng khả năng tiếp cận, phân phối và phổ biến tri thức, nhưng đồng thời làm phát sinh những vấn đề mới trong quản lý, nhất là tình trạng sách giả, sách lậu và xuất bản phẩm vi phạm quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường mạng. Thực tế đó đặt ra yêu cầu Luật Xuất bản phải tiếp tục được hoàn thiện để theo kịp sự phát triển của công nghệ và phương thức phát hành mới. Theo đại biểu Hà, pháp luật cần tạo được cơ sở để quản lý hiệu quả xuất bản phẩm điện tử, đồng thời xác định rõ trách nhiệm của các chủ thể tham gia vào quá trình phát hành trên môi trường số.

Về việc sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI), đại biểu Hà nhấn mạnh nguyên tắc: Trí tuệ nhân tạo chỉ là công cụ hỗ trợ, không thể thay thế trách nhiệm của tổ chức, cá nhân trong hoạt động xuất bản. Đối với trường hợp sử dụng AI để hỗ trợ tạo lập, biên tập, hiệu đính hoặc xử lý nội dung xuất bản phẩm điện tử, tổ chức, cá nhân xuất bản, phát hành vẫn phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về tính hợp pháp, tính chính xác và nội dung của xuất bản phẩm. Đại biểu Hà cho rằng, AI không phải là chủ thể pháp luật, do đó không thể trở thành đối tượng thay thế trách nhiệm của con người. Việc xác định rõ nguyên tắc này trong Luật Xuất bản sẽ góp phần bảo đảm minh bạch về trách nhiệm, hạn chế khả năng lợi dụng công nghệ để né tránh nghĩa vụ pháp lý, đồng thời tạo cơ sở để ứng dụng AI một cách phù hợp trong hoạt động xuất bản.

Với những thay đổi nhanh chóng của công nghệ và phương thức phát hành, việc sửa đổi Luật Xuất bản được kỳ vọng sẽ tạo nền tảng pháp lý phù hợp hơn cho ngành xuất bản phát triển, vừa phát huy các lợi thế của môi trường số, vừa bảo đảm trách nhiệm đối với nội dung và quyền, lợi ích hợp pháp của các chủ thể liên quan. ■

KỶ NIỆM 81 NĂM CÁCH MẠNG THÁNG TÁM THÀNH CÔNG (19.8.1945 - 19.8.2026)

Mùa Thu độc lập gặp lại những ngôi sao của *Sao Tháng Tám*

● **THANH HUYỀN**

Ra đời năm 1976, *Sao Tháng Tám* là một dấu mốc đặc biệt của điện ảnh cách mạng Việt Nam, đồng thời để lại ký ức nghệ thuật khó phai trong lòng nhiều thế hệ khán giả. Nửa thế kỷ trôi qua, hình ảnh Hà Nội mùa Thu 1945 cùng hai nhân vật Nhu, Kiên do NSND Thanh Tú và NSƯT Dũng Nhi thể hiện vẫn giữ nguyên sức lay động.

Poster phim "Sao Tháng Tám"

Hai nhân vật Kiên và Nhu trong "Sao Tháng Tám"

Hiện tượng của điện ảnh Việt

Sau ngày đất nước thống nhất, trong bộn bề khó khăn của những năm đầu kiến thiết sau chiến tranh, điện ảnh Việt Nam vẫn bắt tay thực hiện một bộ phim về Cách mạng Tháng Tám. Đó là *Sao Tháng Tám*, bộ phim do đạo diễn Trần Đắc thực hiện, xoay quanh những chiến sĩ cách mạng xuất thân từ nhiều tầng lớp khác nhau nhưng cùng chung lòng yêu nước, vượt qua hiểm nguy để vận động quần chúng chuẩn bị khởi nghĩa, giành chính quyền từ tay phát xít Nhật.

Bối cảnh phim chủ yếu diễn ra tại Hà Nội, cả nội thành và ngoại thành, nhưng qua câu chuyện của các nhân vật, *Sao Tháng Tám* đã tái hiện một giai đoạn lịch sử đau thương của dân tộc: Đất nước chìm trong nạn đói, nhân dân chịu muôn vàn khổ cực, nhưng cũng chính trong những ngày tháng ấy, ý chí đứng lên giành độc lập được hun đúc mạnh mẽ.

Đạo diễn Trần Đắc đã tái hiện sinh động những sự kiện lớn, đồng thời khắc họa đậm nét những con người bình dị trong dòng chảy cách mạng. Hà Nội mùa Thu năm 1945 hiện lên vừa bi thương, vừa hào hùng; ở đó, những con người bình thường đã bước vào lịch sử bằng chính lựa chọn và hành động của mình.

Nửa thế kỷ đã qua, NSND Thanh Tú vẫn nhớ như in những ngày quay *Sao Tháng Tám*. "Điều kiện làm phim khi ấy vô cùng thiếu thốn. Máy móc thô sơ, sử dụng phim nhựa; hạn chế quay đi quay lại để tiết kiệm phim. Thiết bị được nhập từ Nga và Đức đã qua sử dụng, độ nhạy sáng thấp, vì vậy nhiều cảnh phải thực hiện trong điều kiện nắng gắt. Có những cảnh được thể hiện như đêm trăng trên màn ảnh nhưng thực tế lại được quay giữa ban ngày", bà nhớ lại.

Đoàn phim phải tận dụng tối đa từng khoảng thời gian. Những thành viên ở Hà Nội tranh thủ giờ nghỉ về nhà ăn vội rồi trở lại trường quay; người từ địa phương khác mang theo tem phiếu, tiền ăn, còn đoàn tổ chức bộ phận cấp dưỡng phục vụ tại chỗ. Chính trong điều kiện thiếu thốn ấy, tinh thần của một thế hệ làm phim càng hiện rõ, với phương tiện còn hạn chế, họ vẫn nỗ lực tạo nên một tác phẩm đủ sức lưu giữ ký ức về thời khắc trọng đại của dân tộc.

Ngay khi ra mắt, *Sao Tháng Tám* đã trở thành một hiện tượng. Phim liên tục "cháy vé" tại các rạp và giành giải Bông sen Vàng tại Liên hoan phim Việt Nam lần thứ IV năm 1977. Diễn viên Thanh Tú cũng giành giải Nữ diễn viên chính xuất sắc và nhận giải đặc biệt của Ủy ban Phụ nữ toàn Liên bang Xô Viết tại Liên hoan phim Matxcơva năm 1977.

Hai vai diễn để đời

Ở *Sao Tháng Tám*, mỗi nhân vật là một lát cắt của xã hội Việt Nam trong những ngày trước Tổng khởi nghĩa. Nhu, do diễn viên Thanh Tú thể hiện, là người phụ nữ được giác ngộ cách mạng, trở thành cán bộ của Mặt trận Việt Minh. Kiên, do diễn viên Dũng Nhi thủ vai, là một thanh niên trí thức yêu nước đến với cách mạng. Bên cạnh họ là những nhân vật thuộc nhiều tầng lớp, tạo nên bức tranh đa diện về con người Việt Nam trong giai đoạn lịch sử ấy.

Với diễn viên Thanh Tú, vai Nhu đến với bà khi mới ngoài đôi mươi. Trước đó, nữ nghệ sĩ đã là gương mặt nổi bật của sân khấu kịch nói Hà Nội, sở hữu vẻ đẹp hiện đại. Chính vì vậy, khi bà được chọn vào vai một chiến sĩ cách mạng, có lúc hóa thân thành nông dân, công nhân, tiểu thư, nhà sư để làm công tác dân vận, không ít người lo ngại bà khó có thể thuyết phục khán giả. Nhưng nữ nghệ sĩ đã chứng minh điều ngược lại. Vẻ đẹp thanh tú, sự dịu dàng mà quyết liệt cùng lối diễn tự nhiên, giàu cảm xúc giúp nhân vật Nhu hiện lên vừa gần gũi, vừa mạnh mẽ. Đó là người phụ nữ trẻ tuổi nhưng có bản lĩnh, dũng cảm đối mặt với hiểm nguy và sẵn sàng dấn thân vì lý tưởng. Nhân vật Nhu vì thế trở thành một trong những hình tượng nữ đáng nhớ của điện ảnh nước nhà.

Nếu Nhu đại diện cho hình ảnh người phụ nữ Việt Nam bước vào cách mạng, thì Kiên của Dũng Nhi lại mang dáng dấp một lớp trí thức trẻ Hà Nội. Khi tham gia *Sao Tháng Tám*, diễn viên Dũng Nhi mới hơn 20 tuổi và đang theo học ngành Sư phạm. Ông đến với điện ảnh gần như tình cờ, nhưng gương mặt và phong thái điện ảnh đã giúp ông tạo dấu ấn từ những vai diễn đầu tiên.

Kiên là một thanh niên gan dạ, quyết đoán, bước ra khỏi giảng đường để hòa mình vào dòng chảy cách mạng. Song nhân vật không được xây dựng một chiều. Ở Kiên vẫn có những đau đớn, xót xa rất đời thường, đặc biệt trước những mất mát của gia đình. Chính những cung bậc cảm xúc ấy khiến nhân vật trở nên chân thực, gần với một con người bằng xương bằng thịt hơn là một hình mẫu được lý tưởng hóa.

Sau thành công của *Sao Tháng Tám*, cả Thanh Tú và Dũng Nhi đều trở thành những gương mặt sáng giá của điện ảnh cách mạng, nhưng con đường nghệ thuật của họ có nhiều khác biệt.

Diễn viên Thanh Tú từng tạm rời điện ảnh trong một thời gian dài sau thành công của vai Nhu. Từ năm 1984, bà tiếp tục tham gia nhiều bộ phim như *Tình yêu và khoảng cách, Truyện cổ tích cho tuổi 17, Thời hiện tại, Gánh hàng hoa, Mối tình sau song sắt*… Những năm gần đây, bà vẫn xuất hiện trong một số phim truyền hình như *Gặp em ngày nắng, Mình yêu nhau, bình yên thôi, Vui lên nào, anh em ơi*… Năm 2023, ở tuổi 79, diễn viên Thanh Tú được phong tặng danh hiệu Nghệ sĩ Nhân dân. Với bà, danh hiệu không phải đích đến của nghề nghiệp, điều quan trọng hơn là tài năng, sự cống hiến và sự ghi nhận của khán giả.

Sau *Sao Tháng Tám*, Dũng Nhi trở thành gương mặt quen thuộc của màn ảnh. Ông ghi dấu qua nhiều vai diễn, trong đó có Bí thư Hoàng Kim trong *Bí thư tỉnh ủy*, Năm Sài Gòn trong *Bỉ vỏ* và Thứ trưởng Cao Đức Cẩm trong *Chạy án*. Hiện nay, ông ít đóng phim, dành nhiều thời gian hơn cho cuộc sống riêng.

Nửa thế kỷ, một ký ức điện ảnh

Nhiều năm đã qua, nhưng mỗi khi nhắc đến *Sao Tháng Tám*, khán giả vẫn nhớ đến Thanh Tú và Dũng Nhi như hai gương mặt gắn với một ký ức điện ảnh đặc biệt. Bằng tuổi trẻ, nhiệt huyết và sự chân thành, họ đã góp phần quan trọng tái hiện không khí của một thời đại qua những nhân vật mình thể hiện.

Sức sống lâu bền của *Sao Tháng Tám* đến từ câu chuyện lịch sử và cả dấu ấn của một thế hệ nghệ sĩ làm nghề trong điều kiện vô cùng thiếu thốn, nhưng đã gửi vào tác phẩm tất cả tâm huyết và niềm tin của mình.

Ngày nay, khi điện ảnh đã có những bước tiến vượt bậc về công nghệ và kỹ xảo, những khuôn hình mộc mạc của *Sao Tháng Tám* vẫn lay động người xem. Bởi phía sau đó là thanh xuân của người nghệ sĩ, ký ức của một thế hệ và nỗ lực đưa lịch sử đến gần công chúng bằng ngôn ngữ điện ảnh. *Sao Tháng Tám* vì thế đã trở thành một phần ký ức của điện ảnh cách mạng, nơi những con người của một thời gửi lại tuổi trẻ của mình. Những khung hình có Nhu và Kiên, qua bao mùa Thu, vẫn gợi nhớ về một thế hệ thanh niên Việt Nam từng sống, chiến đấu và cống hiến với niềm tin mãnh liệt.

Có lẽ, đó cũng là lý do những bộ phim như *Sao Tháng Tám* vẫn được nhắc lại mỗi dịp 19.8: Để nhớ về một mùa Thu lịch sử và những người đã dùng nghệ thuật lưu giữ mùa Thu ấy cho các thế hệ mai sau. ■

ÂM NHẠC VIỆT TRONG DÒNG CHẢY ĐƯƠNG ĐẠI:

Nhiều tác phẩm mới, vẫn thiếu tác phẩm lớn

● **THANH NGỌC**

Âm nhạc Việt Nam đang chuyển động mạnh mẽ với những tìm tòi mới trong sáng tác, biểu diễn và ứng dụng công nghệ. Song, giữa sự phát triển nhanh của thị trường số, yêu cầu đặt ra không dừng ở việc gia tăng số lượng tác phẩm, mà còn phải nâng cao chất lượng, giữ gìn bản sắc và tạo nên những giá trị có sức sống lâu dài.

Bối cảnh mới đặt ra yêu cầu sáng tạo nhiều hơn những tác phẩm có giá trị tư tưởng, nghệ thuật và sức lan tỏa
Ảnh: XUÂN TRƯỜNG

Đại hội đại biểu toàn quốc Hội Nhạc sĩ Việt Nam lần thứ XI, nhiệm kỳ 2026-2031 đã bầu Ban Chấp hành gồm 19 nhạc sĩ; Ban Thường vụ gồm 7 nhạc sĩ. Thiếu tướng, nhạc sĩ Nguyễn Đức Trịnh được bầu làm Chủ tịch Hội Nhạc sĩ Việt Nam khóa XI, nhiệm kỳ 2026-2031.

Các Phó Chủ tịch gồm: PGS.TS, NSND Phạm Ngọc Khôi - Phó Chủ tịch chuyên trách; Nhạc sĩ, NSƯT Đinh Trung Cẩn; PGS.TS, nhạc sĩ Nguyễn Huy Phương; Nhạc sĩ Hồ Trọng Tuấn.

Từ sức sáng tạo đến bài toán chất lượng

Tại Đại hội đại biểu toàn quốc Hội Nhạc sĩ Việt Nam lần thứ XI, nhiệm kỳ 2026-2031, diễn ra ngày 18.8, nhạc sĩ, NSND Phạm Ngọc Khôi, Phó Chủ tịch Hội Nhạc sĩ Việt Nam cho biết, sáng tác tiếp tục được xác định là nhiệm vụ trung tâm của Hội. Nhiều hoạt động được tổ chức nhằm khuyến khích đội ngũ nhạc sĩ sáng tạo những tác phẩm có giá trị tư tưởng và nghệ thuật, phản ánh sinh động công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đời sống lao động, sản xuất, khát vọng phát triển đất nước và con người Việt Nam trong thời kỳ mới.

Thời gian qua, hoạt động sáng tác diễn ra sôi nổi ở hầu hết các chuyên ngành, từ ca khúc, hợp xướng, giao hưởng - thính phòng đến âm nhạc sân khấu, điện ảnh và âm nhạc thiếu nhi. Nhiều tác phẩm mới đã được công bố, biểu diễn và lan tỏa trong đời sống, góp phần làm phong phú diện mạo âm nhạc Việt Nam. Nhiều nhạc sĩ từng bước tiếp cận các xu hướng sáng tác mới của thế giới, kết hợp ngôn ngữ âm nhạc hiện đại với việc khai thác chất liệu truyền thống.

Điểm đáng chú ý trong nhiệm kỳ là nhiều nhạc sĩ trẻ đã khẳng định năng lực chuyên môn, góp phần bổ sung lực lượng sáng tác kế cận cho nền âm nhạc nước nhà. Bên cạnh lực lượng sáng tác chuyên nghiệp, nhiều nghệ sĩ biểu diễn, giảng viên và nhà nghiên cứu cũng tích cực tham gia sáng tác, tạo nên sự đa dạng về phong cách và khuynh hướng nghệ thuật.

Hoạt động biểu diễn tiếp tục có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần quảng bá các tác phẩm mới, lan tỏa những giá trị âm nhạc và phục vụ hiệu quả các nhiệm vụ chính trị, văn hóa của đất nước. Bên cạnh việc duy trì hoạt động chuyên môn truyền thống, Hội đã chủ động đổi mới tư duy tổ chức, mở rộng quy mô hoạt động, đẩy mạnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế, tạo nên nhiều dấu ấn.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, đời sống âm nhạc Việt Nam vẫn bộc lộ không ít hạn chế. Theo NSND Phạm Ngọc Khôi, số lượng tác phẩm mới tăng nhanh nhưng còn thiếu những tác phẩm thực sự có giá trị tư tưởng và nghệ thuật cao, có sức lan tỏa sâu rộng và tồn tại bền vững trong đời sống xã hội. Đặc biệt, các tác phẩm quy mô lớn như giao hưởng, nhạc kịch, vũ kịch... chưa tương xứng với tiềm năng sáng tạo của đội ngũ nhạc sĩ và yêu cầu phát triển của nền âm nhạc chuyên nghiệp.

Sự phát triển giữa các lĩnh vực âm nhạc cũng chưa thật sự cân đối. Âm nhạc đại chúng phát triển nhanh, trong khi âm nhạc hàn lâm, âm nhạc dân tộc và khí nhạc còn gặp nhiều khó khăn. Nguồn lực dành cho sáng tác, quảng bá và dàn dựng các công trình nghệ thuật lớn vẫn còn hạn chế.

Đáng chú ý, sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo và các nền tảng số đang mở ra nhiều cơ hội mới nhưng cũng đồng thời đặt ra không ít thách thức đối với quyền tác giả, quyền liên quan, tính nguyên bản và những giá trị cốt lõi của sáng tạo nghệ thuật. Cơ chế quản lý, hệ thống pháp luật và năng lực ứng dụng công nghệ trong lĩnh vực âm nhạc vẫn cần tiếp tục hoàn thiện để đáp ứng yêu cầu thực tiễn...

Hội nhập bằng bản lĩnh và màu sắc riêng

Bước vào nhiệm kỳ 2026-2031, Ban Chấp hành Hội Nhạc sĩ Việt Nam xác định yêu cầu tiếp tục xây dựng nền âm nhạc Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc; đồng thời đổi mới nội dung, phương thức hoạt động và nâng cao chất lượng sáng tác, biểu diễn, nghiên cứu, lý luận, phê bình và đào tạo.

Hội cũng tập trung phát huy vai trò tập hợp, đoàn kết đội ngũ nhạc sĩ, nghệ sĩ; tạo môi trường thuận lợi để khơi dậy tài năng, tâm huyết và khát vọng sáng tạo của các thế hệ hội viên, đặc biệt chú trọng phát hiện, bồi dưỡng đội ngũ nhạc sĩ trẻ. Trách nhiệm xã hội, đạo đức nghề nghiệp của người nghệ sĩ cũng được đề cao, góp phần tạo dựng môi trường âm nhạc lành mạnh, nhân văn và giàu sức sáng tạo.

Phát biểu chỉ đạo Đại hội, PGS.TS, nhạc sĩ Đỗ Hồng Quân, Chủ tịch Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam cho rằng, đất nước đang bước vào một giai đoạn phát triển mới với yêu cầu ngày càng cao đối với văn hóa, con người và sức mạnh tinh thần dân tộc. Trong bối cảnh đó, âm nhạc đứng trước những cơ hội mới, đồng thời phải đối diện với những vấn đề mới của thời đại, của công nghệ, thị trường và quá trình hội nhập quốc tế.

Theo nhạc sĩ Đỗ Hồng Quân, yêu cầu đặt ra đối với văn học nghệ thuật nói chung và âm nhạc nói riêng là phải sáng tạo nhiều hơn những tác phẩm có giá trị tư tưởng, nghệ thuật, có sức lan tỏa, góp phần bồi đắp tâm hồn con người và làm giàu sức mạnh văn hóa của dân tộc. Bởi vậy, trong nhiệm kỳ mới, Hội cần tiếp tục quan tâm giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong âm nhạc; khai thác những giá trị của dân ca, nhạc cụ dân tộc và kho tàng âm nhạc truyền thống của 54 dân tộc anh em làm chất liệu cho sáng tạo đương đại; làm mới truyền thống bằng tư duy, ngôn ngữ nghệ thuật của thời đại, để âm nhạc Việt Nam hội nhập bằng bản lĩnh và màu sắc riêng.

Cùng với đó là yêu cầu xây dựng nền âm nhạc phát triển cân đối, hài hòa và ngày càng chuyên nghiệp. Bên cạnh thế mạnh của ca khúc, cần quan tâm hơn đến khí nhạc, nhạc kịch, vũ kịch, giao hưởng, hợp xướng; khuyến khích các nhạc sĩ, nhất là nhạc sĩ trẻ, tìm tòi ngôn ngữ mới, sáng tạo những tác phẩm có giá trị tư tưởng, nghệ thuật và sức sống lâu dài.

Đồng thời, cần giữ vững những giá trị chân chính của âm nhạc trước tác động của thị trường và môi trường số. Việc phát hiện, bồi dưỡng tài năng trẻ, tạo môi trường để các thế hệ nhạc sĩ trao truyền nghề nghiệp, cùng sáng tạo cũng cần tiếp tục được đẩy mạnh; song song với đó là chủ động ứng dụng công nghệ số, trong đó có trí tuệ nhân tạo, vào các lĩnh vực sáng tác, biểu diễn, lưu trữ và quảng bá tác phẩm...

Khi bản sắc dân tộc được làm mới bằng tư duy sáng tạo hiện đại, công nghệ được sử dụng đúng vai trò và chất lượng nghệ thuật được đặt ở vị trí trung tâm, âm nhạc Việt Nam sẽ có thêm sức bật để phát triển bền vững, khẳng định bản lĩnh và dấu ấn riêng trong đời sống đương đại. ■

Tổ quốc trong tim 2026 quy tụ nhiều nghệ sĩ, lực lượng Quân đội, Công an

Chương trình nghệ thuật chính luận *Tổ quốc trong tim* 2026 sẽ diễn ra lúc 20h ngày 23.8 tại Khu đô thị Vạn Phúc City, TP.HCM, dự kiến đón 40.000 khán giả. Chương trình do Báo Nhân Dân và UBND TP.HCM phối hợp tổ chức. Với ba phần: *Non sông một dải, Sắc đỏ tự hào* và *Tổ quốc trong tim,* chương trình khai thác lịch sử, văn hóa, con người Việt Nam, khơi dậy tình yêu quê hương, đất nước.

Theo BTC, *Tổ quốc trong tim* có sự tham gia của lực lượng Quân đội nhân dân Việt Nam, Công an nhân dân và nghệ sĩ: NSƯT Cao Minh, NSƯT Đăng Dương, Tùng Dương, Noo Phước Thịnh, SOOBIN, Hòa Minzy, Hương Tràm, Hoàng Bách, Võ Hạ Trâm, Đông Hùng, Lâm Bảo Ngọc, Phạm Anh Duy, Muộii, Izara Thiên Nga, Ali Thục Phương, Candy Ngọc Hà và nhóm OPlus.

Bên cạnh sân khấu chính, không gian trải nghiệm *Fandom yêu nước - Tổ quốc trong tim* được tổ chức tại phố đi bộ Nguyễn Huệ. Chương trình được live-stream trên nền tảng số của Báo *Nhân Dân* và các kênh chính thức.

Tổ quốc trong tim 2026 hướng tới kỷ niệm 81 năm Cách mạng Tháng Tám thành công và Quốc khánh 2.9, tiếp nối chương trình tổ chức tại Hà Nội năm 2025.

THÙY TRANG

Gen Z cần "tự chủ và có trách nhiệm"

● TRUNG THÀNH

Gen Z đang từng bước trở thành lực lượng trực tiếp tham gia kiến tạo tương lai đất nước. Bên cạnh kiến thức và năng lực chuyên môn, người trẻ cần bản lĩnh, hệ giá trị đúng đắn và ý thức trách nhiệm với cộng đồng, nhất là khi mỗi ngày phải tiếp nhận một lượng lớn thông tin thật - giả đan xen trên thế giới số.

Gen Z cần trang bị tư duy phản biện, khả năng kiểm chứng thông tin và ý thức trách nhiệm để làm chủ công nghệ, thay vì bị dẫn dắt bởi thế giới số
Ảnh minh họa từ AI

Giỏi chuyên môn chưa đủ

Lớn lên cùng Internet, điện thoại thông minh và các nền tảng xuyên biên giới, Gen Z có nhiều lợi thế trong tiếp cận tri thức, sử dụng công nghệ và kết nối với thế giới. Đây cũng là thế hệ năng động, cởi mở, sẵn sàng bày tỏ quan điểm và quan tâm đến những vấn đề của cộng đồng.

Nhiều người trẻ đang tham gia thị trường lao động, nghiên cứu khoa học, khởi nghiệp, quản lý và các hoạt động xã hội. Trong những năm tới, họ sẽ đảm nhận ngày càng nhiều vị trí quan trọng. Chất lượng của thế hệ này vì thế tác động trực tiếp đến năng lực phát triển của đất nước.

Trao đổi với *Văn Hóa*, Thượng tá, TS Đào Trung Hiếu, chuyên gia tội phạm học cho rằng, nếu chỉ chuẩn bị cho Gen Z kiến thức và năng lực chuyên môn thì chưa đủ. Một thế hệ có thể giỏi công nghệ, ngoại ngữ, thích nghi nhanh với những ngành nghề mới nhưng vẫn dễ tổn thương trước những biến động của môi trường số nếu thiếu tư duy độc lập, khả năng kiểm soát cảm xúc, ý thức pháp luật và trách nhiệm xã hội.

Theo ông Hiếu, người trẻ cần có tư duy phản biện. Điều đó không đồng nghĩa với phản đối hoặc hoài nghi mọi thứ, mà là biết đặt câu hỏi trước một thông tin: Ai đưa ra? Dựa trên căn cứ nào? Có nguồn nào khác để kiểm chứng? Đâu là sự việc đã được xác nhận, đâu mới chỉ là nhận định?

Khả năng này càng cần thiết khi trí tuệ nhân tạo phát triển nhanh. Hình ảnh, giọng nói, video có thể bị tạo dựng, cắt ghép ngày càng tinh vi. Những gì nhìn thấy trên màn hình chưa chắc phản ánh đầy đủ sự thật. Biết sử dụng thiết bị, ứng dụng hay AI vì vậy chưa đủ; người trẻ còn phải biết kiểm tra nguồn tin, nhận diện nội dung có dấu hiệu bị làm giả hoặc dẫn dắt.

Một năng lực khác cũng rất quan trọng là làm chủ cảm xúc. Nhiều quyết định sai trên mạng không bắt nguồn từ thiếu kiến thức mà từ tức giận, sợ hãi, thương cảm, hiếu kỳ hoặc nhu cầu được công nhận. Người tạo tin giả, nội dung độc hại thường đánh vào những cảm xúc này để thúc đẩy người dùng bình luận, chia sẻ hoặc hành động trước khi kịp suy nghĩ.

Giá trị của giáo dục vì thế không dừng ở việc tạo ra những người lao động giỏi. Người trẻ cần hình thành khả năng tự quyết định điều gì nên làm, điều gì không nên làm và hiểu lựa chọn của mình có thể tác động đến người khác, cộng đồng ra sao.

Tự chủ có trách nhiệm trên không gian số

Một điều cần nhận thức rõ là thành thạo công nghệ không đồng nghĩa với trưởng thành về nhận thức số. Một người có thể sử dụng mạng xã hội, AI và các nền tảng số rất nhanh nhưng chưa chắc nhận diện được tin giả hoặc hiểu cách nội dung trên mạng tác động đến suy nghĩ, cảm xúc và hành vi của mình.

Khi một thông tin xuất hiện liên tục và được nhiều người đồng tình, người dùng dễ mặc nhiên cho rằng đó là sự thật. Các nền tảng mạng xã hội lại thường gợi ý những nội dung tương tự những gì họ từng xem, khiến cơ hội tiếp cận các ý kiến hoặc nguồn thông tin khác bị thu hẹp.

Trong khi đó, không ít người chỉ đọc tiêu đề, xem một đoạn video ngắn rồi vội bình luận hoặc chia sẻ. TS Đào Trung Hiếu cho rằng, trước một nội dung gây sốc hoặc khiến mình phẫn nộ, mỗi người nên dừng lại để kiểm tra nguồn đăng tải, bối cảnh sự việc và xem đã có nguồn đáng tin cậy nào xác nhận hay chưa.

Nếu chưa đủ thông tin, chưa bình luận và chưa chia sẻ cũng là một lựa chọn có trách nhiệm. "Cảm xúc càng mạnh, càng nên trì hoãn hành động", TS Đào Trung Hiếu lưu ý. Một cú nhấp vào nút chia sẻ chỉ mất chưa đầy một giây nhưng có thể góp phần đưa thông tin sai lệch đến nhiều người.

Tỉnh táo không có nghĩa là né tránh tranh luận hoặc từ bỏ chính kiến. Người trẻ có quyền không đồng tình, chất vấn, yêu cầu giải trình và bày tỏ quan điểm khác biệt. Một xã hội lành mạnh cần những tiếng nói phản biện có căn cứ và tinh thần xây dựng.

Tuy nhiên, việc lên tiếng không thể dựa trên thông tin chưa được kiểm chứng, càng không thể biến thành xúc phạm, bôi nhọ, quy kết cá nhân, công khai đời tư hoặc gây tổn hại đến quyền và lợi ích hợp pháp của người khác. Quyền bày tỏ quan điểm luôn đi cùng trách nhiệm đối với những hệ quả có thể xảy ra.

Một đoạn video ngắn chưa thể phản ánh toàn bộ sự việc; một bài đăng không thể thay thế chứng cứ; nhiều bình luận đồng tình cũng chưa chắc đồng nghĩa với đúng. Vì vậy, TS Đào Trung Hiếu đề xuất mỗi người tự đặt ba câu hỏi trước khi chia sẻ: "Đúng chưa? Cần không? Hậu quả gì?". Nếu chưa thể trả lời rõ ràng, tốt nhất nên dừng lại.

Việc hình thành trách nhiệm xã hội cũng không thể đặt hoàn toàn lên vai Gen Z. Theo ông Hiếu, gia đình, nhà trường và xã hội cần chuyển từ yêu cầu, cấm đoán sang giúp người trẻ hình thành khả năng tự đánh giá và lựa chọn. Những lời nhắc "không được xem", "không được tin" hay "không được bình luận" có thể tạo ra sự tuân thủ nhất thời nhưng khó giúp họ tự bảo vệ mình lâu dài.

Gia đình cần trở thành nơi người trẻ có thể trao đổi mà không sợ lập tức bị phán xét. Nhà trường nên đưa kỹ năng kiểm chứng và ứng xử trên mạng vào những tình huống cụ thể như kiểm tra một video đang được chia sẻ rộng rãi, nhận diện hình ảnh giả mạo hoặc ứng xử khi một người bị tập thể công kích trên mạng.

Sự đồng hành cũng cần dựa trên tinh thần đối thoại. Có những lĩnh vực công nghệ người trẻ tiếp cận nhanh hơn cha mẹ và thầy cô. Ngược lại, trải nghiệm sống, khả năng đánh giá hậu quả và nền tảng giá trị của người lớn vẫn rất cần thiết. Người lớn không thể lựa chọn thay người trẻ, nhưng có thể giúp họ nhìn rõ hơn hệ quả của mỗi lựa chọn.

Các cơ quan, tổ chức và báo chí cũng cần cung cấp thông tin kịp thời, chính xác, dễ hiểu, giúp người trẻ tiếp cận những nguồn tin đáng tin cậy. Sự định hướng sẽ hiệu quả hơn khi dựa trên thuyết phục, minh bạch và tôn trọng khả năng tư duy độc lập.

Mục tiêu cuối cùng không phải tạo ra một thế hệ "ngoan trên mạng" hay e ngại tranh luận. Đất nước cần những người trẻ dám nghĩ, dám phản biện, dám khác biệt nhưng biết kiểm chứng; có chính kiến nhưng không cực đoan; có quyền tự do nhưng hiểu giới hạn pháp luật; làm chủ công nghệ và làm chủ chính mình.

Đó cũng là năng lực "tự chủ có trách nhiệm" mà Gen Z cần có để bước vào tương lai. ■

Trung học nghề: 70% kiến thức cốt lõi, 30% ứng dụng nghề nghiệp

Bộ GD&ĐT vừa công bố dự thảo Thông tư ban hành kiến thức chương trình THPT trong chương trình giáo dục trung học nghề để lấy ý kiến các cơ quan, tổ chức, cá nhân. Dự kiến chương trình được triển khai từ năm học 2026-2027, theo hướng hoàn thiện kiến thức phổ thông gắn với đào tạo nghề, đồng thời tạo thuận lợi để người học tiếp tục học tập ở trình độ cao hơn.

Theo dự thảo, phần kiến thức THPT được thực hiện trong 3 năm, từ lớp 10 đến lớp 12, gồm 10 môn: Ngữ văn, Toán, Tiếng Anh, Lịch sử, Địa lí, Vật lí, Giáo dục kinh tế và pháp luật, Công nghệ, Tin học và Giáo dục thể chất. Trong đó, 5 môn bắt buộc đối với tất cả nhóm ngành, nghề là Toán, Ngữ văn, Tiếng Anh, Lịch sử và Tin học. Bên cạnh đó, người học sẽ học thêm 2 môn theo định hướng nghề nghiệp, tùy từng nhóm ngành. Chẳng hạn, nhóm Máy tính và công nghệ thông tin, Công nghệ kỹ thuật, Kỹ thuật cơ khí, Kỹ thuật điện, điện tử và tự động hóa học Vật lí và Công nghệ; nhóm Khách sạn, du lịch học Công nghệ và Địa lí…

Điểm đáng chú ý là các môn học được thiết kế theo hướng tăng tính ứng dụng nghề nghiệp. Trong đó, kiến thức cốt lõi chiếm khoảng 70%, phần ứng dụng nghề nghiệp chiếm khoảng 30%. Các cơ sở giáo dục nghề nghiệp được chủ động cụ thể hóa nội dung ứng dụng phù hợp với ngành, nghề đào tạo và điều kiện thực tế. Mỗi năm học dự kiến gồm 35 tuần.

Việc thiết kế chương trình theo hướng này nhằm tạo sự cân đối giữa học văn hóa và đào tạo nghề, giúp người học vừa hoàn thiện nền tảng kiến thức phổ thông, vừa hình thành và phát triển kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp. Sau khi hoàn thành chương trình, người học có thể tham gia thị trường lao động hoặc tiếp tục học tập ở các trình độ cao hơn theo quy định.

ANH HUY

NHỮNG NGƯỜI TRẺ MẮC KẸT TRONG "3 KHÔNG"

Bài 2:

Doanh nghiệp "khát" nhân sự, người trẻ "khát" việc làm

● THANH MAI

Thị trường lao động biến đổi nhanh dưới tác động của công nghệ, AI và những thay đổi trong nhu cầu nhân lực. Trong khi doanh nghiệp ngày càng cần lao động có kỹ năng phù hợp, một bộ phận thanh niên vẫn loay hoay tìm việc. Nghịch lý ấy cho thấy khoảng cách giữa đào tạo, năng lực của người lao động và nhu cầu tuyển dụng ngày một rõ. Thu hẹp khoảng cách này đòi hỏi sự thay đổi đồng bộ từ nhà trường, doanh nghiệp đến chính người trẻ.

Không thiếu cơ hội việc làm, nhưng để nắm bắt được, người trẻ cần hành trang phù hợp với những yêu cầu đang thay đổi của thị trường Ảnh: Ngày hội tư vấn tuyển sinh - hướng nghiệp - việc làm của Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Tỷ lệ thất nghiệp thanh niên toàn cầu tăng lên 12,4% trong năm 2025, tương đương khoảng 67 triệu người từ 15-24 tuổi không có việc làm. Cùng lúc, sự phát triển của trí tuệ nhân tạo (AI) tiếp tục làm biến đổi cơ cấu lao động. ILO ước tính 6,1% số việc làm do người trẻ từ 15-29 tuổi đảm nhiệm thuộc các ngành nghề chịu tác động lớn từ AI. Đáng chú ý, nhiều vị trí bị ảnh hưởng tập trung ở khối văn phòng, hành chính, trong khi nhu cầu nhân lực lại gia tăng ở những lĩnh vực đòi hỏi chuyên môn cao như khoa học, y tế và kỹ thuật.

Thị trường đổi thay, thanh niên chưa kịp thích ứng

Theo báo cáo Xu hướng Việc làm Thanh niên Toàn cầu 2026: Nhìn lại để hướng tới tương lai được Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) công bố ngày 12.8, việc làm của thế hệ trẻ đang chịu sức ép từ tăng trưởng kinh tế trì trệ, sức tạo việc làm suy yếu và những thay đổi nhanh chóng của công nghệ.

Tỷ lệ thất nghiệp thanh niên toàn cầu tăng lên 12,4% trong năm 2025, tương đương khoảng 67 triệu người từ 15-24 tuổi không có việc làm. Cùng lúc, sự phát triển của trí tuệ nhân tạo (AI) tiếp tục làm biến đổi cơ cấu lao động. ILO ước tính 6,1% số việc làm do người trẻ từ 15-29 tuổi đảm nhiệm thuộc các ngành nghề chịu tác động lớn từ AI. Đáng chú ý, nhiều vị trí bị ảnh hưởng tập trung ở khối văn phòng, hành chính, trong khi nhu cầu nhân lực lại gia tăng ở những lĩnh vực đòi hỏi chuyên môn cao như khoa học, y tế và kỹ thuật.

Cơ cấu việc làm thay đổi cũng kéo theo cách doanh nghiệp tuyển dụng. Nhu cầu hiện nay không đơn thuần là tìm người làm việc, mà là tìm đúng người cho đúng vị trí, với năng lực có thể đáp ứng yêu cầu thực tế. Khi thị trường chuyển động nhanh hơn khả năng thích ứng của một bộ phận lao động, nghịch lý xuất hiện: Doanh nghiệp "khát" nhân lực nhưng nhiều thanh niên vẫn thất nghiệp.

Lý giải thực trạng này, chuyên gia hướng nghiệp Lê Tuấn Anh (Trung tâm Hướng nghiệp Việt Nam - AV Careers) cho rằng, đây thực chất là biểu hiện của sự "lệch pha" giữa cung và cầu lao động. Doanh nghiệp thiếu người, nhưng không phải thiếu bất kỳ lao động nào; họ cần những nhân sự đáp ứng đồng thời yêu cầu về kỹ năng, kinh nghiệm, vị trí làm việc, mức thu nhập và khả năng bắt tay vào công việc trong một khoảng thời gian nhất định. Ở chiều ngược lại, không ít người tìm việc bước vào thị trường với "hành trang" chưa tương thích, từ chuyên môn, kỹ năng thực tế đến hiểu biết về nhu cầu tuyển dụng.

Theo ông Lê Tuấn Anh, khoảng cách này tập trung ở 3 điểm: Năng lực, thông tin và khả năng chuyển đổi. Nhà trường có thể trang bị nền tảng kiến thức, nhưng từ kiến thức đến khả năng giải quyết một bài toán cụ thể của doanh nghiệp vẫn còn khoảng cách. Một người trẻ có thể sở hữu bằng cấp tốt nhưng chưa chắc biết thị trường đang cần gì, doanh nghiệp tìm kiếm năng lực nào và những gì mình được học có thể chuyển hóa thành giá trị công việc ra sao.

Khoảng trống về thông tin cũng là một nguyên nhân. Thông tin về thị trường lao động chưa phải lúc nào cũng đến với người trẻ đầy đủ và kịp thời. Nhiều người lựa chọn ngành học dựa trên điểm thi, xu hướng hoặc mong muốn của gia đình nhưng lại thiếu thông tin về triển vọng nghề nghiệp, yêu cầu kỹ năng và sự thay đổi của từng ngành. Đến khi tốt nghiệp, họ mới nhận ra khoảng cách giữa công việc mình được đào tạo và công việc thị trường đang cần.

Trong bối cảnh đó, khả năng chuyển đổi nghề nghiệp ngày càng trở nên quan trọng. Khi nhu cầu nhân lực giữa các ngành liên tục dịch chuyển, người lao động khó có thể chỉ dựa vào một chức danh hay một ngành học cố định. Một người đang thất nghiệp nhưng biết nhận diện và chuyển đổi những kỹ năng mình có sang lĩnh vực khác sẽ có nhiều cơ hội hơn người chỉ tìm kiếm công việc trùng khớp với tấm bằng hoặc kinh nghiệm trước đó.

"Thị trường có thể thiếu nhân sự sales, customer success, vận hành, kỹ thuật hay một số nghề dịch vụ, trong khi một người thất nghiệp lại chỉ tìm đúng vị trí gắn với ngành học hoặc công việc trước đây. Nếu không giúp họ nhận diện những năng lực có thể chuyển đổi sang công việc khác, họ rất dễ bị mắc kẹt trong phạm vi tìm việc ngày càng hẹp", ông Lê Tuấn Anh phân tích.

Lấp khoảng cách giữa giảng đường và thị trường lao động

Sự dịch chuyển của thị trường sẽ còn diễn ra mạnh hơn khi công nghệ và trí tuệ nhân tạo tiếp tục thay đổi cách con người làm việc, đồng thời đặt ra những yêu cầu mới về năng lực. Báo cáo Tương lai Việc làm của Diễn đàn Kinh tế Thế giới (WEF) chỉ ra rằng, đến năm 2030, 170 triệu việc làm mới có thể được tạo ra, trong khi khoảng 92 triệu việc làm hiện hữu có nguy cơ bị thay thế bởi những thay đổi công nghệ, trong đó AI là một động lực quan trọng.

Theo PGS.TS Trần Thành Nam, Hiệu trưởng Trường Đại học Giáo dục, Đại học Quốc gia Hà Nội, những biến động này đòi hỏi một chiến lược đồng bộ. Trước hết, cần phổ cập năng lực số và năng lực AI cho cộng đồng thông qua các chương trình như "Bình dân học vụ số", "Bình dân học vụ AI", giúp người trẻ biết sử dụng công nghệ phục vụ học tập, công việc và phát triển nghề nghiệp. Khi AI ngày càng hiện diện trong hầu hết các lĩnh vực, khả năng sử dụng công cụ công nghệ sẽ dần trở thành năng lực nền tảng thay vì lợi thế riêng của một nhóm lao động.

Cùng với đó, hướng nghiệp cần được thực hiện sớm và cá nhân hóa hơn, dựa trên thiên hướng, năng lực, sở thích và đam mê của mỗi người trẻ, thay vì chủ yếu chạy theo điểm số, ngành "hot" hay kỳ vọng của gia đình. Mục tiêu của giáo dục cũng cần được nhìn rộng hơn thành tích và bằng cấp. PGS.TS Trần Thành Nam nhấn mạnh, trong thời đại AI, điều quan trọng là hình thành ở người học khả năng thích ứng, xoay xở và giải quyết vấn đề, cùng tư duy sáng tạo và tinh thần khởi nghiệp để có thể ứng phó với những công việc chưa từng tồn tại.

Nhưng hướng nghiệp sớm hay phổ cập năng lực số sẽ khó tạo ra chuyển biến căn bản nếu chương trình đào tạo chậm thay đổi và các cơ sở giáo dục vẫn vận hành tương đối tách rời thị trường lao động. Điều cần thiết là hình thành mối liên kết chặt chẽ giữa trường THPT, cơ sở giáo dục đại học và doanh nghiệp. Học sinh từ bậc phổ thông cần được cung cấp thông tin về nghề nghiệp và xu hướng nhân lực để có lựa chọn phù hợp; các trường đại học phải cập nhật chương trình theo yêu cầu thực tế, còn doanh nghiệp cần tham gia sâu hơn vào quá trình đào tạo.

Ở mắt xích này, doanh nghiệp cần trở thành một chủ thể của quá trình đào tạo, từ đặt hàng nhu cầu nhân lực, tham gia xây dựng chuẩn đầu ra, tổ chức thực hành, thực tập đến mở cơ hội việc làm cho sinh viên. Xa hơn, doanh nghiệp có thể đồng hành với những ý tưởng sáng tạo của người trẻ, cùng chia sẻ rủi ro trong quá trình thử nghiệm. Thất bại có thể trở thành trải nghiệm, còn thành công sẽ tạo ra giá trị cho cả doanh nghiệp và người lao động. Cách tiếp cận này giúp rút ngắn khoảng cách giữa đào tạo và sử dụng nhân lực, để người học có cơ hội tiếp xúc với môi trường nghề nghiệp trước khi chính thức bước vào thị trường lao động.

Từ những thay đổi nhanh chóng của thị trường, bài toán đặt ra vì thế không còn nằm ở việc đào tạo thật nhiều, mà là đào tạo để người trẻ có khả năng thích ứng và chuyển đổi. Khi nhà trường hiểu thị trường, doanh nghiệp tham gia vào đào tạo và người trẻ được hướng nghiệp đúng từ sớm, khoảng cách giữa "người cần việc" và "việc cần người" mới có thể được thu hẹp. Đó cũng là một trong những cách giảm nguy cơ thất nghiệp kéo dài, hạn chế tình trạng thanh niên rơi vào "3 không" và phát huy tốt hơn nguồn lực lao động trẻ cho phát triển kinh tế - xã hội. ■ *(Còn tiếp)*

TIN THỂ THAO

Trọng tài người Nhật Bản bắt trận Việt Nam - Malaysia

Trọng tài người Nhật Bản Yusuke Ohashi sẽ bắt chính trận bán kết lượt về AFF Cup 2026 giữa Việt Nam - Malaysia vào lúc 20h hôm nay 19.8. Hỗ trợ cho trọng tài Ohashi ở trận đấu này là hai trợ lý cũng là người Nhật Bản Takeshi Asada và Michiyama Satoshi. Trong lúc trọng tài thứ 4 là Naufal Adya Fairuski đến từ Indonesia.

Được biết, trọng tài Yusuke Ohashi cầm còi từ năm 2010. Đến năm 2025, ông chính thức trở thành trọng tài FIFA và từng có 168 trận cầm còi ở nhiều giải đấu. Trong sự nghiệp, trọng tài Ohashi đã rút tổng cộng 345 thẻ vàng, 10 thẻ đỏ trực tiếp và 47 quả phạt đền. Vị trọng tài người Nhật Bản này từng điều hành các giải đấu của Nhật Bản, trong đó có các trận chung kết ở các giải đấu quan trọng. Tại AFF Cup 2026, ông đã bắt chính ở 3 trận đấu bảng B giữa Malaysia - Myanmar (2-1), Thái Lan - Myanmar (2-0), Philippines - Thái Lan (0-1).

K.TUẤN

Mở cửa miễn phí Giải bóng chuyền Quân đội các nước ASEAN

Ban tổ chức Giải bóng chuyền Quân đội các nước ASEAN 2026 thông tin sẽ mở cử tự do nhà thi đấu Đông Anh (Hà Nội), để cổ động viên được có mặt cổ vũ. Giải bóng chuyền Quân đội các nước ASEAN 2026 diễn ra từ ngày 21 - 28.8. Giải năm nay có 6 đội tham gia, trong đó Đội tuyển bóng chuyền nam Quân đội Việt Nam là chủ nhà. Các đội khách mời gồm Công an TP.HCM và các đội bóng đến từ: Lào, Campuchia, Myanmar và Singapore.

Huấn luyện viên Trần Đình Tiền và Ban huấn luyện đội Quân đội Việt Nam đã lựa chọn 14 gương mặt sẵn sàng bước vào tham dự Giải gồm: Nguyễn Ngọc Thuân, Trần Minh Đức, Lê Trung Thành, Phạm Xuân Sinh, Thạch Quang Phú - chủ công; Phạm Văn Hiệp - đối chuyền; Trần Duy Tuyến, Trương Thế Khải, Phạm Manh Tài, Phạm Thanh Tùng - phụ công; Đinh Văn Duy, Phan Công Đức - chuyền hai và Cao Đức Hoàng, Vũ Anh Tuấn - libero.

L.HOÀNG

BÁN KẾT LƯỢT VỀ ASEAN CUP 2026 VIỆT NAM - MALAYSIA:

Lợi thế lớn và lời cảnh tỉnh

THU SÂM

20h hôm nay 19.8, đội tuyển Việt Nam tiếp Malaysia trên sân Mỹ Đình ở bán kết lượt về ASEAN Cup 2026. Chiến thắng 2-0 trên sân khách giúp thầy trò HLV Kim Sang-sik nắm lợi thế lớn trong cuộc đua giành vé vào chung kết, nhưng lịch sử đối đầu với chính Malaysia cho thấy khi trận đấu chưa kết thúc, không có cách biệt nào cho phép đội tuyển chủ quan.

Xuân Son và các đồng đội đang có nhiều lợi thế nhưng cần phải tỉnh táo khi trở về sân Mỹ Đình Ảnh: VFF

Vị thế của nhà đương kim vô địch

Chiến thắng 2-0 trước Malaysia tối 16.8 đã đặt đội tuyển Việt Nam vào vị trí thuận lợi trước 90 phút lượt về tại Mỹ Đình. Không chỉ tạo ra khoảng cách hai bàn, kết quả trên sân khách còn giúp thầy trò HLV Kim Sang-sik có thêm nhiều lựa chọn về cách tiếp cận trận đấu khi trở về sân nhà.

Quan trọng hơn, chiến thắng trước Malaysia tiếp tục cho thấy sự ổn định của đội tuyển Việt Nam trong hành trình bảo vệ chức vô địch Đông Nam Á. Điều đáng chú ý ở đội tuyển hiện nay là đội hình ngày càng có thêm lựa chọn và sự cạnh tranh ở nhiều vị trí. Nhà cầm quân người Hàn Quốc đang sở hữu lực lượng có sự kết hợp giữa những cầu thủ giàu kinh nghiệm với các nhân tố mới, trong đó có những cầu thủ nhập tịch và Việt kiều.

Trước ASEAN Cup 2026, HLV Kim Sang-sik từng triệu tập 28 cầu thủ, với những gương mặt như Nguyễn Xuân Son, Đỗ Hoàng Hên, Lê Giang Patrik, Ngô Đăng Khoa, Nguyễn Tài Lộc, bên cạnh các trụ cột Nguyễn Quang Hải, Nguyễn Hoàng Đức, Nguyễn Thành Chung… Điều đó tạo ra chiều sâu lực lượng và thêm phương án cho đội tuyển trong một giải đấu có mật độ thi đấu dày.

Bình luận viên Vũ Quang Huy cũng nhìn thấy giá trị ấy sau trận thắng Malaysia. Theo ông, cách biệt 2-0 là lợi thế rất lớn, đồng thời cho thấy đội bóng của HLV Kim Sang-sik có chiều sâu và càng thi đấu càng thể hiện được sức mạnh.

Chiều sâu đội hình đặc biệt quan trọng khi ASEAN Cup bước vào giai đoạn loại trực tiếp. Một đội bóng muốn đi đến trận cuối cùng không thể chỉ phụ thuộc vào 11 cầu thủ đá chính. Khả năng thay đổi nhân sự, điều chỉnh cách chơi theo từng thời điểm và duy trì cường độ trong cả hai lượt trận sẽ quyết định rất nhiều đến kết quả.

Tuy nhiên, trận thắng 2-0 cũng để lại những điểm mà đội tuyển cần điều chỉnh. Theo bình luận viên Vũ Quang Huy, Malaysia đã có những thời điểm khai thác khá tốt hai biên, tạo ra các pha đưa bóng vào khu vực nguy hiểm và gây sức ép lên khung thành Lê Giang Patrik.

Đó có thể tiếp tục là hướng tấn công mà Malaysia lựa chọn tại Mỹ Đình. Bị dẫn hai bàn đồng nghĩa đội khách gần như không còn nhiều lựa chọn ngoài việc phải chủ động tìm kiếm bàn thắng. Khi đối phương buộc phải đẩy đội hình lên cao, tuyển Việt Nam sẽ có khoảng trống để phản công, nhưng đồng thời hàng phòng ngự cũng phải chịu sức ép lớn hơn.

Bài học còn nguyên giá trị

Nếu cần một lời cảnh tỉnh trước trận lượt về, tuyển Việt Nam không phải tìm đâu xa. Chính Malaysia từng tạo nên một trong những cuộc lội ngược dòng khiến bóng đá Việt Nam khó quên tại AFF Suzuki Cup 2014.

Ở bán kết năm đó, đội tuyển Việt Nam dưới sự dẫn dắt của HLV Toshiya Miura thắng Malaysia 2-1 tại Shah Alam ở lượt đi, với các bàn thắng của Võ Huy Toàn và Nguyễn Văn Quyết. Trở về Mỹ Đình ngày 11.12.2014 cùng lợi thế trong tay và sự cổ vũ của hàng vạn khán giả, Việt Nam được đánh giá có nhiều cơ hội vào chung kết. Nhưng kịch bản hoàn toàn trái ngược đã xảy ra. Malaysia thắng 4-2 ngay tại Mỹ Đình, qua đó vượt qua Việt Nam với tổng tỉ số 5-4 sau hai lượt trận để giành quyền vào chung kết.

Hơn một thập kỷ đã trôi qua, lực lượng, Ban huấn luyện và vị thế của hai đội đều thay đổi. Vì thế, trận đấu năm 2014 không thể được sử dụng như một phép so sánh trực tiếp về chuyên môn. Nhưng giá trị của nó nằm ở bài học về tâm lý và khả năng kiểm soát một trận đấu loại trực tiếp, đó là lợi thế ở lượt đi chỉ thực sự có ý nghĩa khi đội bóng bảo vệ được nó sau tiếng còi mãn cuộc lượt về.

Bình luận viên Vũ Quang Huy vì thế cho rằng đội tuyển cần đặc biệt cảnh giác với những tình huống tấn công biên và không được phép bước vào trận đấu với tâm lý đã nắm chắc vé chung kết. Ông cũng lưu ý các cầu thủ phải giữ được sự bình tĩnh ngay cả khi thi đấu tại Mỹ Đình, nơi sức nóng từ khán đài có thể trở thành nguồn động lực nhưng cũng dễ khiến cầu thủ bị cuốn vào nhịp độ trận đấu nếu thiếu tỉnh táo. "Các cầu thủ cần thi đấu với trái tim nóng và cái đầu lạnh cùng đôi chân khéo léo", bình luận viên Vũ Quang Huy nhấn mạnh.

Đó cũng là điều tuyển Việt Nam cần nhất trong thế trận được dự báo Malaysia sẽ chơi quyết liệt ngay từ đầu. Đội chủ nhà không nhất thiết phải lùi sâu chỉ để bảo vệ cách biệt, bởi nhường hoàn toàn thế trận cho đối phương trong thời gian dài cũng đồng nghĩa tự đặt hàng phòng ngự vào sức ép lớn. Điều quan trọng là kiểm soát nhịp độ, hạn chế những tình huống mất bóng nguy hiểm và tận dụng khoảng trống khi Malaysia dâng cao.

Chủ tịch Liên đoàn Bóng đá Việt Nam Trần Quốc Tuấn cũng đánh giá chiến thắng 2-0 là kết quả rất quý trên hành trình hướng tới chung kết, nhưng nhắc toàn đội không được chủ quan bởi phía trước vẫn còn trận lượt về. Mục tiêu không dừng ở việc vượt qua bán kết mà là tiếp tục hướng tới chức vô địch.

Nếu bảo vệ thành công ngôi vương, tuyển Việt Nam còn đứng trước cơ hội tạo thêm một dấu mốc đáng nhớ của bóng đá khu vực. Theo Chủ tịch VFF Trần Quốc Tuấn, Thái Lan và Singapore là những đội từng làm được điều mà Việt Nam đang hướng tới: Vô địch Đông Nam Á hai kỳ liên tiếp.

Nhưng trước khi nghĩ tới trận chung kết hay một cột mốc mới, thầy trò HLV Kim Sang-sik còn 90 phút phải giải quyết tại Mỹ Đình. Hai bàn dẫn trước mang đến quyền chủ động, sân nhà mang đến điểm tựa, còn chuỗi kết quả tốt tạo nên sự tự tin. Song trận bán kết lượt về với Malaysia vẫn cần được bắt đầu như một cuộc đấu mới. Bởi với một trận knock-out, sự tỉnh táo trong từng thời điểm đôi khi quan trọng không kém lợi thế đã tạo dựng.

Mỹ Đình từng chứng kiến Malaysia đảo ngược tình thế trước Việt Nam năm 2014. Mười hai năm sau, ký ức ấy là lời nhắc đủ rõ để đội tuyển bước vào trận đấu ngày 19.8 với sự tự tin, nhưng không chủ quan; có lợi thế, nhưng không tính toán theo cách chỉ cố giữ lấy lợi thế. Tấm vé chung kết chỉ thuộc về Việt Nam khi thầy trò HLV Kim Sang-sik hoàn thành trọn vẹn 90 phút còn lại. ■

VĨNH BIỆT HLV PHAN THANH HÙNG:

Người thầy tử tế của bóng đá Việt Nam

● **KHẢI HƯNG**

Người thân, đồng nghiệp, các thế hệ cầu thủ, HLV và đông đảo người làm bóng đá đã tiễn đưa HLV Phan Thanh Hùng về nơi an nghỉ cuối cùng tại Đà Nẵng. Cuộc tiễn biệt ấy khép lại hành trình hơn bốn thập kỷ ông gắn bó với trái bóng, nhưng những gì người thầy xứ Quảng để lại cho bóng đá Việt Nam, từ lối chơi có bản sắc, những danh hiệu cùng Hà Nội T&T, Than Quảng Ninh đến sự tử tế trong nghề, vẫn còn ở lại như một di sản bền lâu.

HLV Phan Thanh Hùng để lại dấu ấn sâu đậm trong bóng đá Việt Nam bằng tài năng, sự tận tụy và nhân cách điềm đạm

Một đời gắn với bóng đá

Có những người rời xa sân cỏ nhưng tên tuổi vẫn còn trong ký ức của nhiều thế hệ cầu thủ, đồng nghiệp và người hâm mộ. HLV Phan Thanh Hùng là một người như thế. Ông không ồn ào, không thích phô trương, nhưng luôn để lại dấu ấn bằng sự điềm đạm, tử tế và cách làm nghề bền bỉ. Trong bóng đá Việt Nam, nơi cảm xúc thường được đẩy lên rất cao sau mỗi thắng thua, HLV Phan Thanh Hùng thuộc kiểu người hiếm có: Kiên nhẫn, mềm mỏng nhưng có chính kiến; khiêm nhường nhưng không thiếu bản lĩnh; giản dị trong đời thường nhưng nghiêm túc đến tận cùng với công việc.

Khi còn là cầu thủ, ông Phan Thanh Hùng khoác áo đội bóng Quảng Nam - Đà Nẵng, trong giai đoạn 1980-1992 và là thành viên đội bóng vô địch toàn quốc năm 1992. Ông cũng từng khoác áo đội tuyển Việt Nam năm 1993, thời điểm bóng đá nước nhà bắt đầu trở lại với sân chơi quốc tế. Sau khi chia tay nghiệp cầu thủ, ông bước vào công tác huấn luyện và dần khẳng định năng lực. Năm 2007, HLV Phan Thanh Hùng bắt đầu sự nghiệp HLV chuyên nghiệp khi dẫn dắt SHB Đà Nẵng giai đoạn 2007-2009. Đến năm 2010, ông chuyển sang Hà Nội T&T (nay là Hà Nội FC) và tại đây trở thành giai đoạn rực rỡ nhất trong sự nghiệp cầm quân của ông.

Dưới sự dẫn dắt của HLV Phan Thanh Hùng, Hà Nội T&T vô địch V.League các năm 2010 và 2013, đồng thời giành Siêu cup Quốc gia năm 2010. Giới chuyên môn đều ghi nhận ông là một trong những người đặt nền móng cho lối chơi bóng ngắn, phối hợp nhỏ, giàu tính tổ chức của đội bóng Thủ đô. Điều ông để lại cho Hà Nội T&T không chỉ là danh hiệu. Quan trọng hơn, đó là một nền tảng chơi bóng có bản sắc, nơi kỹ thuật, sự ăn ý và tư duy kiểm soát được đề cao. Nhiều năm sau, khi đội bóng Thủ đô trở thành một trong những CLB giàu thành tích nhất Việt Nam, người ta vẫn nhắc đến giai đoạn của HLV Phan Thanh Hùng như một phần móng quan trọng.

Ông cũng để lại dấu ấn rõ nét ở Than Quảng Ninh. Năm 2016, trong mùa giải đầu tiên dẫn dắt đội bóng đất Mỏ, HLV Phan Thanh Hùng giúp đội giành Cup Quốc gia, sau đó đoạt Siêu cup Quốc gia. Đó là một chiến tích đáng nhớ với một tập thể không phải lúc nào cũng sở hữu lực lượng mạnh nhất, nhưng luôn chơi có tổ chức, cá tính và rất khó bị khuất phục.

Sự nghiệp của HLV Phan Thanh Hùng cũng gắn bó với các đội tuyển quốc gia. Ông từng là trợ lý trong Ban huấn luyện đội tuyển Việt Nam dưới thời HLV Henrique Calisto, góp phần vào chiến tích vô địch AFF cup 2008 - danh hiệu Đông Nam Á đầu tiên của bóng đá Việt Nam. Năm 2012, ông được Liên đoàn Bóng đá Việt Nam tín nhiệm giao trọng trách dẫn dắt đội tuyển quốc gia và U23 Việt Nam. Dù quãng thời gian ấy không kéo dài như kỳ vọng, việc một HLV nội được trao trọng trách trong giai đoạn bóng đá Việt Nam còn chuộng HLV ngoại cho thấy sự ghi nhận đối với chuyên môn, kinh nghiệm và uy tín của ông.

Ở đội tuyển hay CLB, HLV Phan Thanh Hùng luôn được nhìn nhận là người thầy có phong cách riêng. Ông không xây dựng đội bóng bằng những tuyên bố mạnh mẽ, mà bằng cách tổ chức lối chơi, trao niềm tin cho cầu thủ và kiên trì với quan điểm chuyên môn. Sự điềm tĩnh của ông trên đường biên nhiều khi đối lập với sự khốc liệt của trận đấu, nhưng chính điều đó tạo nên một hình ảnh rất Phan Thanh Hùng.

Người thầy được kính trọng

Trong mắt nhiều cầu thủ, HLV Phan Thanh Hùng không chỉ là một nhà cầm quân. Ông là người thầy, người anh, người chú gần gũi, biết lắng nghe và luôn dành sự tôn trọng cho học trò. Nhiều đồng nghiệp và cầu thủ từng làm việc với ông đều nhắc đến sự tử tế, tình cảm và tận tâm.

Trong một môi trường bóng đá nhiều áp lực, sự tử tế ấy không phải điều dễ giữ. Có những thời điểm ông chịu chỉ trích, có những giai đoạn thành tích không như mong muốn, nhưng HLV Phan Thanh Hùng hiếm khi đánh mất sự chừng mực. Ông tiếp nhận thắng thua bằng sự bình thản của người hiểu bóng đá không chỉ là kết quả, mà còn là quá trình xây dựng con người và đội bóng.

Trước khi lâm bệnh nặng, ông vẫn tiếp tục gắn bó với bóng đá, trong đó có vai trò ở Hội đồng HLV Bóng đá quốc gia và công việc liên quan đến đào tạo, chuyên môn tại Đà Nẵng. Chỉ ít ngày trước khi ông qua đời, VFF đã trao tặng HLV Phan Thanh Hùng Kỷ niệm chương "Vì sự nghiệp bóng đá Việt Nam", nhằm ghi nhận những đóng góp của ông cho sự phát triển bóng đá nước nhà. Tất nhiên, di sản của ông không chỉ là danh hiệu. Đó là cách ông góp phần định hình một lối chơi có bản sắc cho Hà Nội FC. Đó là niềm tin ông trao cho nhiều cầu thủ trên hành trình trưởng thành. Đó là hình ảnh một HLV nội có năng lực, có tư duy chiến thuật và có thể đứng vững trong môi trường V.League đầy biến động. Đó cũng là sự nhắc nhở rằng bóng đá Việt Nam luôn cần những người làm nghề bền bỉ, âm thầm và tử tế.

HLV Phan Thanh Hùng thuộc thế hệ những người đã đi qua nhiều thời kỳ của bóng đá Việt Nam: Từ bao cấp sang chuyên nghiệp, từ những sân đấu còn thiếu thốn đến V.League hiện đại hơn, từ ngày đội tuyển còn chập chững trở lại khu vực đến khi bóng đá Việt Nam có những cột mốc mới. Ở mỗi giai đoạn, ông đều để lại phần đóng góp của mình.

Sự ra đi của ông là mất mát lớn với gia đình, với bóng đá Đà Nẵng, với những đội bóng ông từng dẫn dắt và với người hâm mộ. Nhưng những gì ông để lại sẽ còn được nhắc nhớ trong các câu chuyện về một thời V.League, về Hà Nội T&T giàu bản sắc, về Than Quảng Ninh đầy cá tính, về một người thầy luôn giữ sự tử tế giữa bóng đá nhiều áp lực. Bóng đá rồi sẽ tiếp tục với những trận đấu mới, những HLV mới, những thế hệ cầu thủ mới. Nhưng có những con người khi đi qua đời sống bóng đá đã trở thành một phần ký ức chung. HLV Phan Thanh Hùng là một phần ký ức ấy. Xin vĩnh biệt ông, người thầy tận tâm của bóng đá Việt Nam. ■

Dấu ấn của bóng bàn TP.HCM

Môn bóng bàn thuộc khuôn khổ Giải vô địch bóng bàn quốc gia Báo *Nhân Dân* lần thứ 44, đồng thời là nội dung thi đấu của Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026, vừa khép lại tại Nhà thi đấu TDTT Hải Dương (Hải Phòng) với dấu ấn đậm nét của đoàn TP.HCM. Kết thúc giải đấu, TP.HCM giành 3 HCV, 2 HCB và 1 HCĐ, xếp thứ hai toàn đoàn, chỉ đứng sau CAND với thành tích 3 HCV, 3 HCB và 3 HCĐ.

Thành công của bóng bàn TP.HCM đến từ sự kết hợp hài hòa giữa kinh nghiệm của những tay vợt kỳ cựu và sức trẻ của thế hệ kế cận. Trong đó, Mai Hoàng Mỹ Trang tiếp tục thể hiện vai trò đầu tàu, sát cánh cùng các đồng đội trẻ như Nguyễn Khoa Diệu Khánh, Nguyễn Lê Bảo Trân, Nguyễn Như Quỳnh và Nguyễn Bạch Thanh Thư để đưa đội nhà lên ngôi vô địch ở nội dung đồng đội nữ.

Sau tấm HCV đầu tiên, các tay vợt TP.HCM tiếp tục tạo nên những màn trình diễn ấn tượng. Diệu Khánh cùng Nguyễn Văn Nam giành chức vô địch nội dung đôi nam nữ, trong khi Mỹ Trang và Bảo Trân đăng quang ở nội dung đôi nữ. Dù không thể hoàn tất cú hat-trick danh hiệu khi để thua Trần Mai Ngọc (CAND) trong trận chung kết đơn nữ, Diệu Khánh vẫn là gương mặt nổi bật nhất của TP.HCM tại giải đấu năm nay với 2 HCV và 1 HCB.

Trong khi đó, Mỹ Trang cũng không thể kéo dài chuỗi 5 lần liên tiếp vô địch đơn nữ tại Đại hội khi dừng bước ở bán kết. Tuy nhiên, tay vợt 38 tuổi vẫn để lại dấu ấn đậm nét bằng vai trò thủ lĩnh. Đặc biệt, ở trận chung kết đồng đội nữ, Mỹ Trang đã giành chiến thắng trong trận đấu quyết định trước Nguyễn Thị Phương Linh, góp phần giúp TP.HCM vượt qua CAND với tỷ số sít sao 3-2 để giành HCV.

Theo HLV Nguyễn Mai Thy, thành công của đội tuyển đến từ quá trình chuẩn bị kỹ lưỡng trước giải đấu. Đáng chú ý, các tay vợt TP.HCM đã có một tháng tập huấn tại Đài Bắc Trung Hoa để hoàn thiện chuyên môn, nâng cao bản lĩnh thi đấu và củng cố tâm lý. Bên cạnh sự chuẩn bị nghiêm túc của Ban huấn luyện và các tay vợt, sự quan tâm của ngành thể thao TP.HCM cũng góp phần quan trọng vào thành tích ấn tượng tại giải đấu.

BẢO ANH

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 5.000đ

Giai điệu Chopin hòa cùng lịch sử Warsaw

Những buổi hòa nhạc Chopin miễn phí bên tượng đài nhà soạn nhạc nổi tiếng trong Công viên Łazienki tại thủ đô Warsaw, Ba Lan đã trở thành một nét văn hóa đặc trưng của mùa hè Warsaw, kết nối âm nhạc với lịch sử và đưa nhạc cổ điển đến gần hơn với công chúng. Truyền thống hòa nhạc Chopin ngoài trời được khởi xướng từ năm 1959, với các buổi biểu diễn diễn ra vào mỗi Chủ nhật bên cạnh tượng đài Chopin. Các nghệ sĩ piano nổi tiếng của Ba Lan và nhiều nước trên thế giới lần lượt góp mặt trong chương trình.

Nghệ sĩ piano Piotr Pawlak, người nhiều lần biểu diễn tại chương trình cho rằng, các buổi hòa nhạc nhằm tôn vinh Chopin và qua đó gợi nhắc lịch sử Ba Lan. Theo ông, biểu diễn ngoài trời mang đến trải nghiệm khác biệt bởi nghệ sĩ phải thích ứng với âm thanh của gió và môi trường xung quanh.

P.MINH

Tai nạn xe buýt chở khách du lịch ở Brazil

Ít nhất 10 người thiệt mạng sau khi một xe buýt chở khách du lịch bị lật tại khu vực gần thành phố Petropolis, bang Rio de Janeiro, Đông Nam Brazil. Theo Sở Cứu hỏa bang Rio de Janeiro, tai nạn xảy ra khi xe buýt đang di chuyển trên một tuyến đường núi gần Petropolis. Lực lượng cứu hộ phát hiện 8 người tử vong tại hiện trường và đưa những người bị thương đến các bệnh viện lân cận. Hai nạn nhân sau đó tử vong do vết thương nặng.

Thị trưởng Petropolis Hingo Hammes cho biết thành phố đã huy động lực lượng cứu hộ, nhân viên y tế khẩn cấp, lính cứu hỏa và Cảnh sát Đường cao tốc Liên bang tham gia ứng cứu. Theo cảnh sát, xe buýt khởi hành từ Belo Horizonte, thủ phủ bang Minas Gerais, và đang trên đường tới các bãi biển ở thành phố Rio de Janeiro.

KHẢ HÂN

Dịch Ebola bùng phát nghiêm trọng tại CHDC Congo

● **TRÂM ANH**

Dịch Ebola đang bùng phát nhanh tại Cộng hòa Dân chủ Congo (CHDC Congo), khiến hơn 2.300 người tử vong chỉ trong 3 tháng và trở thành đợt bùng phát dịch Ebola nghiêm trọng nhất về số người thiệt mạng trong lịch sử quốc gia Trung Phi này.

Nhân viên y tế chuyển bệnh nhân Ebola tại trung tâm điều trị ở tỉnh Ituri, CHDC Congo Ảnh: THX/TTXVN

Theo số liệu mới nhất của chính quyền CHDC Congo, tính đến ngày 17.8, tổng cộng đã có khoảng 2.325 người tử vong trong số 4.945 ca nhiễm được xác nhận chỉ trong vòng ba tháng. Con số này đã vượt qua số người chết trong đợt bùng phát Ebola giai đoạn 2018-2020 với 2.299 người tử vong trong tổng số 3.381 ca được xác nhận.

Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) cảnh báo dịch bệnh đang lan rộng với tốc độ chưa từng có tại CHDC Congo. Đợt bùng phát dịch Ebola lần thứ 17 tại nước này được tuyên bố ngày 15.5, song các chuyên gia cho rằng virus đã âm thầm lây lan trong nhiều tuần trước đó.

Đợt dịch hiện nay do chủng Bundibugyo của virus Ebola gây ra. Virus lây truyền chủ yếu qua tiếp xúc với dịch cơ thể của người bệnh hoặc người đã tử vong, có thể gây sốt xuất huyết nghiêm trọng và tỷ lệ tử vong cao. Dịch bệnh khởi phát tại tỉnh Ituri, miền Đông Bắc CHDC Congo, sau đó lan sang 5 tỉnh khác. Đây là những khu vực vốn chịu ảnh hưởng nặng nề của xung đột kéo dài, cơ sở hạ tầng yếu kém và hệ thống y tế thiếu nguồn lực.

Tại thành phố Bunia, thủ phủ tỉnh Ituri và là một trong những địa phương ghi nhận nhiều ca bệnh nhất, các biện pháp phòng dịch vẫn gặp nhiều hạn chế. Chính quyền yêu cầu các cơ sở kinh doanh bố trí điểm rửa tay, song nhiều người dân vẫn tập trung đông tại các khu chợ và chưa tuân thủ đầy đủ các biện pháp phòng ngừa.

Theo WHO, sự tham gia của cộng đồng vẫn là một trong những điểm yếu lớn nhất trong công tác ứng phó. Hơn 70% số ca tử vong xảy ra tại cộng đồng thay vì các cơ sở y tế, làm gia tăng nguy cơ virus tiếp tục lây lan.

Nhiều người dân vẫn có tâm lý e ngại các trung tâm điều trị Ebola, thậm chí cho rằng người bệnh mắc các bệnh thông thường hoặc bị ngộ độc. Vì vậy, nhiều trường hợp chỉ được đưa đến bệnh viện khi tình trạng đã trở nặng, thậm chí tử vong trên đường đến cơ sở y tế. Bên cạnh tâm lý hoài nghi, công tác cứu trợ và kiểm soát dịch gặp nhiều trở ngại. Một số khu vực chịu ảnh hưởng bởi các tuyến đường bị chia cắt, cản trở nhân viên y tế tiếp cận người bệnh và triển khai các hoạt động giám sát dịch tễ.

Tình trạng thiếu nhân lực và bất ổn trong hệ thống y tế càng làm vấn đề nghiêm trọng hơn. Trong những tuần gần đây, một số nhân viên y tế địa phương, trong đó có y tá và lực lượng phụ trách mai táng an toàn, đã đình công hoặc biểu tình tại các bệnh viện ở Ituri để yêu cầu thanh toán các khoản phụ cấp. Hội đồng Điều dưỡng Quốc tế đã kêu gọi chính quyền CHDC Congo bảo đảm lương, điều kiện làm việc và sự bảo vệ cần thiết cho nhân viên y tế đang trực tiếp tham gia chống dịch.

WHO cho biết đang phối hợp với chính quyền và các tổ chức quốc tế nhằm kiểm soát dịch, đồng thời đặt mục tiêu đảo ngược xu hướng lây lan trong vòng 3 tháng. Tuy nhiên, với tốc độ lây nhiễm hiện nay, nhiệm vụ này được đánh giá là đặc biệt khó khăn.

Đợt bùng phát hiện nay một lần nữa cho thấy những yếu tố như xung đột, thiếu cơ sở y tế, tâm lý hoài nghi và nguồn lực hạn chế có thể biến một ổ dịch thành cuộc khủng hoảng y tế nghiêm trọng. Với CHDC Congo, cuộc chiến chống Ebola diễn ra song song trên hai mặt trận, kiểm soát virus, đồng thời khôi phục niềm tin của người dân và đưa hệ thống y tế đến gần hơn với những cộng đồng dễ bị tổn thương nhất. ■

GÓC **BÌNH LUẬN**

Sức ép kép

● **LƯƠNG SAN**

Thị trường việc làm ngày càng khắc nghiệt, cùng tốc độ ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) nhanh chóng đang tạo ra sức ép kép đối với người lao động trẻ Hàn Quốc. Không chỉ phải cạnh tranh với hàng trăm nghìn ứng viên để giành những công việc tốt, họ còn đứng trước nguy cơ những vị trí cấp thấp vốn là "bậc thang đầu tiên" của sự nghiệp cũng bị AI thu hẹp.

Số liệu mới nhất của Bộ Dữ liệu và Thống kê Hàn Quốc cho thấy số người có việc làm trong độ tuổi 15-29 đã giảm hơn 191.000 người so với cùng kỳ năm trước. Đáng chú ý, hơn một nửa số việc làm thanh niên bị mất trong tháng 7 tập trung ở những ngành có mức độ tiếp xúc cao với AI.

Cụ thể lĩnh vực thông tin và truyền thông, bao gồm lập trình máy tính, viễn thông và xuất bản nội dung số, mất tới 74.517 việc làm, mức giảm mạnh nhất trong một tháng kể từ khi Hàn Quốc bắt đầu theo dõi số liệu này từ năm 2014. Dịch vụ chuyên môn, khoa học và kỹ thuật cũng giảm 23.640 việc làm. Hai nhóm ngành chiếm 51,3% số việc làm thanh niên bị mất, cho thấy một thay đổi đáng chú ý là sức ép việc làm không còn tập trung chủ yếu ở sản xuất hay dịch vụ trực tiếp mà đã lan sâu vào khu vực lao động trí thức.

Đáng lo ngại, người trẻ không chỉ mất việc mà còn thiếu cơ hội tích lũy kinh nghiệm. Trong bối cảnh kinh tế khó khăn, doanh nghiệp ưu tiên ứng viên có thể làm việc ngay để giảm chi phí đào tạo, khiến người mới ra trường ngày càng khó chen chân vào thị trường lao động.

Thị trường lao động Hàn Quốc đang đối mặt nghịch lý khi doanh nghiệp ưu tiên người có kinh nghiệm, trong khi người trẻ lại khó tích lũy kinh nghiệm vì thiếu cơ hội. Chính vì thế, áp lực càng lớn hơn khi việc làm chất lượng cao tập trung ở các tập đoàn lớn. Dù chỉ chiếm khoảng 14% tổng số việc làm, song các tập đoàn này vẫn được người lao động săn đón nhờ mức lương và điều kiện làm việc tốt hơn.

Trong khi đó, AI đang làm thay đổi chính những vị trí vốn giúp người trẻ bước vào nghề. Báo cáo năm 2025 của Ngân hàng Trung ương Hàn Quốc cho biết, khoảng 211.000 việc làm dành cho lao động trẻ đã biến mất trong ba năm kể từ khi ChatGPT ra mắt, 208.000 việc làm trong số đó thuộc những ngành có mức độ tiếp xúc cao với AI, đặc biệt là lập trình và dịch vụ thông tin.

Chính sự giao thoa giữa cạnh tranh việc làm và làn sóng AI đang tạo sức ép kép lên người trẻ Hàn Quốc khi họ vừa phải cạnh tranh với những ứng viên giàu kinh nghiệm, vừa đối mặt nguy cơ AI thu hẹp chính những cánh cửa việc làm đầu tiên vốn giúp họ bước vào và tích lũy kinh nghiệm trên thị trường lao động. ■